

ЧИТАТИ – ЩОБ ЗНАТИ, ЗНАТИ – ЩОБ ПЕРЕМАГАТИ!

ЧЕРВЕНЬ 2016

У К Р А Ї Н И Військо

№6 (188)

ЕФЕКТИВНА СТРАТЕГІЯ ЗАХИСТУ

Реагуючи на наступ та агресію, Україна розробляє асиметричні концепції протидії гібридним загрозам

С Л У Х А Й

ВІЙСЬКОВЕ РАДІО

Наша радіостанція працює для військовослужбовців,
які несуть службу в зоні АТО

Слухайте нас у Бахмуті, Краматорську, Константинівці та Покровську
на частоті 105,3 FM

Радіо транслюється через портал «Свое радио»:
<http://svoeradio.com>; <http://tunein.com>

Нас можна почути на супутнику Astra4A SES-5 4,8' частота 12284
поляризація V вертикальна швидкість потоку 27500, FEC3/4

ЗМІСТ

- 2 | НАРОДНИЙ ГЕРОЙ УКРАЇНИ**
Бойовий Чайка
- 6 | БУТИ ПЕРШИМ**
Випробування війною
- 10 | ГЕРОЇ АТО**
З когорти «богів війни»
- 14 | ВІДЧАЙДУХИ**
Захисник блокпоста
- 17 | СПОГАДИ З ПЕРЕДОВОЇ**
«Космонавт» у сержантських погонах
- 22 | НА ДЕБАЛЬЦЕВСЬКІЙ ДУЗИ**
Місія Гордійчука
- 27 | ТВОЇ СИНИ, УКРАЇНО!**
«Своїх не покину...»
- 30 | СИЛА НЕСКОРЕНИХ**
Пережити полон з вірою в Україну
- 34 | ФРОНТОВІ ВІРШІ**
Рядки, народжені душею
- 36 | ДЕРЖАВА – АРМІЇ**
Краще годувати свого Гриця,
аніж чужого Івана...
- 40 | 19 ЧЕРВНЯ –**
ДЕНЬ МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА
Врятувати життя
- 45 | БЛАГОДІЙНІСТЬ**
«Україна у нас одна і
боронити її повинен кожен»
- 48 | СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ**
Життя після служби
- 50 | КРИМ – ЦЕ УКРАЇНА**
Місія здійснення
- 52 | 28 ЧЕРВНЯ – ДЕНЬ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ**
Базис суспільного і державного устрою
- 58 | НАГОРОДИ ВІЙНИ**
Пам'ять, викарбувана в металі
- 60 | ПОСТАТЬ В ІСТОРІЇ**
Маршал, який залишився генералом...
- 62 | ПОКЛИКАНІ ДОПОМАГАТИ**
Стратегічна зброя «Укропу»

22 | МІСІЯ ГОРДІЙЧУКА

40 | ВРЯТУВАТИ ЖИТТЯ

52 | БАЗИС СУСПІЛЬНОГО І ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Засновник:
Міністерство оборони
України

Адреса редакції:
вул. Мельникова, 81,
04050, Київ, Україна, а/с 72
Телефони редакції:
(044) 483-08-39, 489-38-59
mail: viysko2012@ukr.net;
Електронна версія:
<http://www.viysko.com.ua/>
© «Військо України», 2014

Підписано до друку:
15.06.2016 р.
Наклад: 2615
Віддруковано:
ТОВ «Інтер Прінт 1»
Передплатний індекс: 74101
Передплату можна оформити
в усіх поштових відділеннях
зв'язку
**Свідectво про державну
реєстрацію:**
КВ № 827 від 12.07.1994 р.

Головний редактор:
Валентин БУРЯЧЕНКО

**Заступник головного
редактора:**
Андрій МИРОНЧУК

Відповідальний секретар:
Вячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ

Начальники відділів:
Олександр БІРЧЕНКО,
Ігор ПАРУБСЬКИЙ,
Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО

Спеціальні кореспонденти:
Сергій БАСАРАБ,
Юрій КУЗНЕЦОВ,
Олег СУШИНСЬКИЙ,
Галина ЖОЛТІКОВА

Кореспонденти:
Валерія СОКОЛІК,
Валерій ВОРОНЧУК,
Олександр ПАНЮКОВ

Літературний редактор:
Олена ПОЛЯНСЬКА

Редакція не несе відповідальності за зміст повідомлень інформ-агентств і може друкувати статті, не поділяючи поглядів автора. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Роботи (фотознімки, статті, малюнки, тексти та інші матеріали), які прийшли на адресу редакції, не рецензуються і не повертаються. Передрук матеріалів чи будь-яке інше їх використання можливе лише з письмового дозволу редакції. При використанні матеріалів посилення на журнал «Військо України» обов'язкове. За зміст реклами відповідальність несе рекламодавець.

БОЙОВИЙ ЧАЙКА

У свої двадцять шість років командир взводу 79-ї аеромобільної бригади молодший лейтенант Павло Чайка став повним кавалером ордена «За мужність». Третім за всю історію незалежної України. В Мар'їнці, аеропорту «Донецьк» і Дебальцевому офіцер безстрашно воював з проросійськими бойовиками: його подвиги увійдуть в історію нашого війська

КРАСНИЙ ЛИМАН: ПЕРШИЙ БІЙ

Павло Чайка з дитинства мріяв стати військовим. Батьки-медики сподівалися, що хлопець продовжить їхню справу, але юнак наполягав на своєму. Закінчив Волинський обласний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою. І хоча з першого разу не вдалося вступити до військового вишу, Павло не здавався.

Два роки, що навчався на факультеті кримінального права Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки, наполегливо готувався до армії. Тому у військкоматі відразу визначилися, де проходитиме службу призовник – у десантних військах. Так Чайка потрапив до 79-ї аеромобільної бригади. Там і залишився, коли вирішив підписати контракт.

Для бійця легендарної 79-ї аеромобільної бригади випробування війною почалося з Криму. За тривогою підрозділи з Миколаєва висунулися до Армянська, потім на Чонгар, надалі патрулювали узбережжя. Там десантникам довелося витримувати провокації так званих «зелених чоловічків».

– Ми відразу побачили, що проти нас стоять російські війська, – згадує Чайка. – Їхні вертольоти залітали на нашу територію, а військові облаштовували нові позиції. Тоді ніхто не знав, чим закінчиться вся ця метушня...

Згодом надійшла команда прямувати на Донеччину. Тиждень були біля Вугледара, три дні – поблизу Слов'янська, далі – Красний Лиман. Своє перше і, як сподівається Павло, останнє поранення він дістав саме там. За виконання завдань на цій території офіцер отримав перший орден.

– Того дня із засідки, що

влаштували нам «сепари» на дев'ятому блоку, вдалося вийти з мінімальними втратами – ми залишилися без одного бійця, – говорить Павло Чайка. – Сімнадцять моїх побратимів були поранені. Але могло бути набагато гірше. В моєму «уазику» їхало п'ятеро – троє з них дістали поранення, серед них і я. Спочатку вибухнув закладений фугас, на який наскочив БТР-4 з Нацгвардії. Потім масований вогонь зупинив усю колону. Близько сорока хвилин ми вели нерівний бій. БТРИ почали потроху відходити, а мій легковик зламався. Ми залишилися на передовій, метрів за сто від наших. Боєприпаси закінчувалися. Я з хлопцями почав

відходити до найближчого БТРа. Коли водій відчинив люк, щоб забрати поранених, нас «дістали» з РПГ. Водія контузило, мене відкинуло на кілька метрів убік...

Так Павло потрапив до шпиталю. Там дізнався, що в АТО ще одного його підлеглого поранило, потім ще. Чайка від реабілітації відмовився, відразу помчав у зону бойових дій. Спочатку було важко, адже бійцю нещодавно зняли шви, вони почали розходитися на фронті. Інтенсивно мазав їх зеленкою, перемотував еластичним бинтом...

ВЛАСНІСТЬ 79-ї – «ВАТНИЙ» КАМАЗ

На передовій Павло Чайка «відпочивав» недовго. Вже за тиждень десантники потрапили в оточення.

– Російські найманці неодноразово пропонували, щоб ми здалися і перейшли на бік терористів, – розповідає офіцер. – Командир їм в дуже грубій формі відповів,

що ніхто не здасться. Після того, як ми не погодилися на їхні умови, нас почали бомбити ще сильніше, мабуть, їх це зачепило. Та паніки не було. У нас зовсім не залишалося їжі, боєприпасів було рівно стільки, щоб пробити собі коридор. Ми були готові вести бій до останнього набою. Спочатку з триразового харчування перейшли на дворазове, потім на одноразове. Харчувалися раз на добу і потроху. Коли їжа закінчилася, виживали, як могли. Застрелили двох зайців, з'їли.

З оточення під Мар'їнкою Донецької області Павло Чайка виїхав не з порожніми руками. У бою він відбив у окупантів новий російський КАМАЗ, додатково обшитий металом. На ньому був закріплений міномет, з яким «сепари» виїхали постріляти по наших. Але тільки-но бойовики розгорнули свою збройну «ноу-хау», як українці вистрілили першими і поцілили точно в них. Вантажівка зупинилася, а наші бійці відтягли

її до своїх позицій. Виявилося, що снаряд, який влучив у машину, перебив трубки повітроводу, проте кузов та інші частини не пошкодив. Підлеглі Чайки відремонтували «трофей» і надалі використовували машину в бойових операціях. На ньому вони приїжджали на ротацію в Миколаїв. На бортах КАМАЗа красувався напис «Власність 79-ї. Не чіпати!»

«ХЛОПЦІ, ВИЖЕНІТЬ ЦЮ МЕРЗОТУ З НАШОЇ ЗЕМЛІ»...

Після ротації в Миколаєві, яка тривала півтора місяця, десантники знову поїхали в зону АТО. Цього разу – в донецький аеропорт.

Офіцер згадує, що першого разу, коли десантники тільки заїхали в будівлю аеропорту, до них підійшла одна з місцевих мешканок і сказала: «Хлопці, виженіть, будь ласка, цю мерзоту з нашої землі». Жінка хотіла навіть дати бійцям гроші... Тоді Чайка зрозумів, що з Донбасу вже ніхто не прагне в Росію. Люди усвідомили,

що їх там ніхто не чекає. Сьогодні на Донбасі навіть з'явилися партизанські загони, які досить ефективно воюють із козаками та російською армією. Місцевим патріотам легше вести війну в тилу ворога, адже вони добре знають, що відбувається в кожному районі.

З рідних Павла до його другої ротації в аеропорту ніхто не знав, що він був у зоні АТО. Причому це не поодинокий випадок – більшість бійців намагаються приховати правду, щоб близькі не хвилювалися. Родичі Чайки теж дізналися, де він, тільки після того, як волонтер, радник Президента Юрій Бірюков розмістив у Facebook після першої ротації в аеропорту пост з фотографією Павла. А мама військового читає Facebook, тому відразу впізнала сина. Зателефонувала і сказала: «Синку, не треба брехати, говори правду».

Під час ротацій в аеропорту найстрашніше було зайти в будівлю і з неї вийти. Офіцер розповів, що прориватися в аеропорт доводилося під безперервним вогнем.

– Я провів там дві ротації по десять днів, – згадує офіцер. – Найважче було втрачати друзів. Аеропорт забрав життя багатьох хороших хлопців. Але до всього звикаєш. Поблизу стріляють, а ти в цей момент можеш спокійно спати, хоча й у бронезилеті. «Броників» і касок не знімав ніхто. Хлопці завжди допомагали один

одному, підтримували. Поодинокі нікого не переможеш. І хоч звикаєш до постійної небезпеки, та кожен раз ловиш себе на думці, що розслаблятися не можна. Не можна загравати зі смертю.

ХЕТ-ТРИК 64-КИ

Після Красного Лиману і боїв за аеропорт підрозділ Чайки здійснив зухвалий рейд на позиції бойовиків у селищі Логвинове, що за кілька кілометрів від Дебальцевого. Бій почався о шостій годині ранку. Вже на ту мить сили противника мали значну перевагу.

У десантників було три БТри і танк Т-64, проросійські бойовики мали три танки Т-72. За всіма підручниками, для наступу потрібна перевага хоча б у три, а в місті навіть у п'ять разів. Але на війні нема часу на теорію. Близько одинадцятої години українці вибили з Логвинового бойовиків, зайняли село і чекали підтримки інших підрозділів. Тоді вони ще не знали, що бій триватиме ще чотири години.

Український Т-64 підбив три російські «72-ки». Але росіяни кинули в бій ще п'ять бойових машин. З боку Горлівки підтягнулися також «Урали» з піхотою. Сепаратисти розосередили в лісосмузі танки, піхота почала окопуватися. На той час наш танк підірвався на міні, з боєкомплекту практично нічого не залишилося. Танки противника стояли від українців на відстані 1000-1200 метрів. Трохи допомагала смуга дерев, що прикривала позиції.

Коли стало зрозуміло, що підмога не встигає підійти, вирішили відходити. На той час підбили ще один БТР, і хлопці на тих двох, що залишилися, ховаючись в рельєфі місцевості, заднім ходом розпочали потроху відступати. Друг Павла, взводний лейтенант Кириченко, йшов попереду і... прибирав міні! В цей час ніхто не думав про те, що вони можуть бути на розтяжках. Минуло кілька хвилин, і БТР Сашка Кириченка підбили. Бойова машина Чайки теж уся була посічена осколками. Один із бійців загинув, у другого – осколкове поранення рук і ніг, сильна контузія. Десантники зібрали поранених і загиблого в БТР, що залишився, і, проскочивши мінне поле, стрімко помчали до своїх. На пагорбі стояли

російські танки, і, як у тирі, розстрілювали українців.

– Ми їхали вздовж дороги. Я бачив, як вони стріляли, причому робили це досить непогано. І я просто пригнув голову, – згадує Павло. – Зрізали нам з БТРа вихлопні труби, пройшов постріл по верху машини. Поки ми не «перестрибнули» дорогу і не сховалися з іншого боку, танки продовжували по нас стріляти.

Ця пекельна поїздка завдовжки тисячу метрів назавжди залишиться в пам'яті десантника.

ГЕРОЙ НАШОГО ЧАСУ

Після бою в Логвиновому нагородження третім за час АТО орденом «За мужність» стало для Павла повною несподіванкою. Чоловік каже, що воювати йшов зовсім не заради нагород.

– Коли мені зателефонував Юрій Бірюков і привітав мене з нагородою, я запитав: «З якою нагородою? У мене вже є ордени «За мужність» III і II ступенів». Він відповів: «Ні, ти у нас тепер – повний кавалер цього ордена». Потім почали дзвонити інші, вітати. Чесно кажучи, не очікував такої уваги, – розповідає Павло Чайка.

На початку травня Павло Чайка отримав ще одну почесну

нагороду – недержавний орден «Народний Герой України». Як сказав на нагородженні його командир підполковник Семен Колейнік, успіх командира багато в чому залежить від поту і крові солдатів. Таких, як Павло.

Можна довго розмірковувати на тему, що є ціннішим – життя чи Батьківщина. Павло свій вибір зробив уже давно – заради рідної країни він готовий на все.

Іван РИБ'ЯНЕЦЬ,
Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО

ВИПРОБУВАННЯ ВІЙНОЮ

«Якщо ти біжиш, то маєш прагнути бути першим. Інакше навіщо бігти?» – ця фраза полковника Олега Шемчука повністю характеризує його ставлення до життя та служби. Якщо він щось робить, то не дає попуску ні собі, ні підлеглим

Він максималіст: якщо щось робити, то викладатися на всі 100%. У військовому інституті курсант-артилерист відразу поставив собі планку: бути найкращим у всьому. Наполегливого та вимогливого до себе юнака відразу ж помітили офіцери. І хлопця, який щойно прийшов із цивільного життя, без вагань призначили заступником командира взводу. Два роки на цій посаді, а далі наступний щабель – два роки на посаді старшини батареї, а це відповідальність за 120 осіб. Але при такому службовому навантаженні йому вдавалося здавати всі сесії на «відмінно». Лідерські якості та віра в себе стали запорукою успішності Олега Шемчука.

Перші самостійні кроки випускникові Одеського інституту довелося робити в буремні 90-ті. В той час багато хто зневірювався та йшов з армії шукати кращої долі. Та молодий лейтенант поставив собі за мету зробити кар'єру офіцера, незважаючи на те, що на бойову підготовку не вистачало ні пального, ні набоїв, а військові частини підпадали під скорочення. Олег Шемчук непохитно вірив, що артпідрозділи вціліють у жорнах «армійських реформ». Віру вселяло і ставлення вищого керівництва до «бога війни» – артилерії. Тоді ще командувач 13-го АК генерал-полковник Микола Петрук робив все можливе, щоб її зберегти. Тож Олег по крихтах збирав знання, не цурався важкої роботи та постійних переїздів з одного гарнізону в інший. І як кажуть, не було би щастя, та нещастя допомогло. Низка вибухів на складах зберігання боєприпасів, зокрема у Новобогданівці, змусила військових піти на радикальний крок – розстрілювати артснаряди, утилізуючи таким чином надлишки боєприпасів. Такий процес відбувався поетапно з 2004-го по 2006 рік.

– Це відіграло велику роль у підтримці рівня підготовки артилеристів. Адже ті, хто нині воює на Донбасі, майори, підполковники, полковники, у той час були лейтенантами, старшими лейтенантами та капітанами. Тоді ми паралель-

У перші місяці протистояння багато залежало не лише від наявності чи відсутності техніки та зброї, а від умінь командирів швидко орієнтуватися та знаходити правильні рішення

но проводили тактичні навчання з батареями, дивізіонами, керували вогнем артилерії бригади, – говорить полковник Шемчук.

Зона АТО стала не лише плацдармом для випробування, а й довела, що без артилерійської підтримки вести бої та утримуватися на зайнятих позиціях неможливо. З перших же днів були задіяні артпідрозділи ОК «Північ». А разом з ними на Луганщину відправився і начальник відділу повсякденної діяльності військ полковник Олег Шемчук. На нього була покладена не менш відповідальна місія – керувати колонами на території, що простяглася на 300 км вздовж фронту та 77 км вглиб. Завдання ускладнювалися тим, що на той момент лінії розмежування не було, українські війська постійно просуваюлися вперед, а бої за населені пункти були запеклими. Один за одним нашим військовим вдалося звільнити Слов'янськ, Новий Айдар, Щастя, закріпитися на Веселій Горі. Дойшовши до Металіста, підрозділи змогли пробити коридор до оточеного терористами луганського аеропорту.

Тоді Олег Шемчук пройшов перше своє бойове хрещення. У перші місяці протистояння багато залежало не лише від наявності чи відсутності техніки та зброї, а від умінь командирів швидко орієнтуватися та знаходити правильні рішення. Так, вночі потрібно було перекинути на підсилення в аеропорт десантників. Для цього виділили два БТри. Один зламався, а другий не доїхав далі Щастя. Що робити в такій ситуації? Олег сказав собі: «Шукатиму іншу техніку».

Доправивши десант на БРДМі до місця призначення, відразу розпочав пошук машин. А вони були розпорошені по всій ввільненій йому території. Один підрозділ з однією машиною, інший – з двома. Офіцер збирав їх разом, проводив інструктажі із водіями і – в путь.

– Там базувався 12-й батальйон територіальної оборони. Ми висмикували хлопців, на ходу їх вчили. Машин не вистачало. Тому брали бортові, з обох боків обкладали кузов ящиками з піском, як це робили в Афганістані.

Колона, яка забезпечувала доставку боєприпасів та продуктів, перевезення особового складу по всьому сектору, налічувала від 30 до 50 машин. Робота не припинялась ні вдень, ні вночі. Вони їздили «дорогами життя» на окуповані терористами території, вивозили вбитих та поранених під постійним обстрілом противника. І ніхто з водіїв жодного разу не відмовився їхати.

— Були мобілізовані, що відмовлялися виконувати бойове завдання. Таким я давав зрозуміти, що вони не гідні носити військову форму, а потім їх залучав на розвантаження боєприпасів. Комусь же і це потрібно робити, — згадує полковник Шемчук.

На початку липня 2014 року Слов'янськ, Лисичанськ, Сєверодонецьк, Новий Айдар, Щастя були окуповані. Тривали бої за їх звільнення, а колони йшли безупинно, постачаючи боєприпаси. Не було гарантії, що їх дорогою не обстрілюватимуть. Пересування найбільш небезпечними ділянками потребувало охорони з повітря: їх супроводжували вертольоти. Давала про себе знати і сама луганська земля. Вантажівки грузили у чорноземі після дощу. Доводилося набіти воду та провіант, який доправляли з «великої землі», перекидати на повнопривідні машини. Саме тоді

Ворожі «Гради», «Урагани» та «Смерчі» нищівно молотили по українським позиціям

наші війська готувалися взяти Луганськ у кільце. Тож кожна машина, кожен боєприпас були на вагу золота. А якщо дощ, то машина із одним мостом там проїхати не могла.

— Було так, що одна колона пішла — дві машини втратила, друга колона пішла — три машини втратила. Розпочалися активні бойові дії. Я по два екіпажі відправляю, по 7-8 бійців. Людей катастрофічно не вистачало. Сам був постійно за кермом, без перепочинку. Але завжди знав про те, куди поїхала колона, де мої підлеглі.

Наші війська шаленими темпами відтіснили терористів все ближче і ближче до російського кордону. За луганський аеропорт точилися важкі бої. І, захисни-

кам летовища, потрібна була підтримка та підкріплення. Цю місію Олег Шемчук взяв на себе. Під обстрілами сепаратистів, провів колону за 500 метрів від ворожих позицій. Та це лише один епізод. Сепаратисти постійно вишукували маршрути наших військ і з часом починали пристрілювати. Тож звичними дорогами їздити стало небезпечно. Олегу доводилося розробляти нові маршрути, враховуючи специфіку та нюанси. Приміром, отримав завдання розробити новий маршрут на Сабівку. А він для наших військових на той час був єдиний — під віадуком. Сепаратисти вже встигли пристріляти його. Тоді там ходив дизель з Луганська на Родакове, звичайно, в ньому були місцеві мешканці, які відразу ж, побачивши українську колону, сповіщали «куди треба». І українських бійців посипали мінами та гранатами. Олег знайшов вихід. Сам поїхав у розвідку в Сабівку, відшукав шлях не під віадуком, заклав з бійцями проїзд по залізничному полотну дерев'яними колодами і підготувався до маневрів. Їхали в об'їзд вночі. Завдання виконали.

— Вдень колону, яка пересувається піщаними дорогами, видно за 5-6 км. Тож задля безпеки просувався вночі. Місячну ніч вважали за подарунок долі. З приладами нічного бачення, звичайно, було важко, адже солдати не мали відповідної підготовки. Та коли засоби зв'язку дозволяли, то колону

Колона, яка забезпечувала доставку боєприпасів та продуктів, перевезення особового складу по всьому сектору, налічувала від 30 до 50 машин. Вони їздили «дорогами життя» на окуповані терористами території, вивозили вбитих та поранених під постійним обстрілом противника. І ніхто із водіїв жодного разу не відмовився сідати за кермо

можна було підтягувати або розтягувати, уточнювати інформацію. Так підтягнули танки в Лутугине для підтримки луганського аеропорту. На першу машину ставили звичайний ліхтарик, щоб щось було видно, а екіпаж у хвості колони підтримував зв'язок з першим, – згадує полковник Шемчук.

І коли, здавалося б, розвиток операції був очевидним, сталося непередбачуване. З території РФ були кинуті близько 10 батальйонних тактичних груп, танковий батальйон та батальйон псковських десантників. Українські базові табори, які на той час розміщувалися в Побєді та Дмитрівці, були розбиті ворожими «Смерчами». Двоє бойових офіцерів, побратимів Олега Шемчука, майор Ігор Дудич та старший лейтенант Олександр Пасечник, дістали тяжкі поранення. Тож завдання керувати колонами доводилося перекладати і на сержантів. Короткий інструктаж, обговорення нюансів із підвезенням поранених, і в дорогу.

– Коли радіо не ловило, користувалися мобільним зв'язком. Я напередодні виїзду робив умовні позначки, а хлопці мені звітували: «Пройшов К1, пройшов К2». Так я знав, де вони перебувають, – каже офіцер.

У луганському аеропорту Олег бував часто. Коли їхав – у голові холодний розрахунок і чіткий план щодо дій в разі засідки та потужного обстрілу. Адже машини на летовище приходили понівечені, з пробитими колесами, обгорілими капотами. Але все одно їхали, бо

знали – якщо не вони, то «дорога життя» може змінити свою назву на протилежну. Кілька годин так званого перепочинку і знову назад, бо спати там не доводилося. «Градами» накривали кожні 20-30 хвилин.

– Ніхто із водіїв не ховався в бліндажах та сховищах. У цегляних приміщеннях ставали біля стінки і перечікували обстріл. У проходах стояти небезпечно, адже може бути ударна хвиля, – пояснює Олег.

Іще однією гарячою точкою на Луганщині став базовий табір в селищі Побєда. 1 вересня 2014 року о 4.20 ворог вперше здійснив обстріл селища зі «Смерчів». Військові зрозуміли: по них пристрілюються. Залишатися було небезпечно. Командувач вирішив відводити війська і дав вказівку командирам: розосередитися по визначених пунктах. Його передчуття, що тут буде гаряче, підтверджувалися і тим, що місцеві мешканці швидко почали збирати речі і виїжджати звідти. В таборі залишилися лише одна зміна та охорона на чолі із полковником Шемчуком. Наші воїни мали демонструвати сепаратистам свою присутність. Олег згадує:

– Вже за добу нас почали накривати зі «Смерчів». Ворожі снаряди влучили і в наші снаряди для ракетних установок «Ураган», які ми не встигли вивезти. Тож вибух був такий, що загинуло дев'ять бійців, які були в бліндажі. Після обстрілу я зібрав всіх, хто вцілів і вивів колону.

Із техніки вцілілими залишилися дві «Тунгускі» та зенітний ракетний комплекс «Стріла-10». На

околиці селища Олег передавав поранених та попросив командира допомогти з санітарними машинами, щоб вивезти людей до лікарні в Новий Айдар і знову повернувся на місце обстрілу.

– Коли я під'їхав, все ще палаєло і вибухало. Багато поранених та обпечених. Бачу, бійці товариша в простирадлі несуть, бо інакше його транспортувати не можна. Один із них йде босоніж по обпеченій землі та уламках, а болю не відчуває. Я дістав капці, дав йому та допоміг донести пораненого. А коли виходили за село, знову почала гатити ворожа артилерія, – згадує полковник Шемчук. – Добре, що я всі ходи-виходи знав. Зміг вивести колону за селище на 5 км. Коли поглянув назад, побачив, що весь обрій у вогні. Дві години перепочинку, і знову треба їхати туди – на згарище. Добре, що поруч був бойовий начмед із молодим водієм, а в мене був відчайдушний боєць Євген Санько. Приїжджаємо туди, а там земля чорна...

4 вересня, відправивши всіх у безпечне місце, Олег Шемчук на решті зітхнув з полегшенням. Війська були відведені від місця ураження. Базовий табір нараховував близько 5 тисяч бійців. Тож втрати могли бути серйозні. А коли Олег вийшов з охопленої полум'ям Побєди, навіть і не подумав ставити крапку у бойовій службі на передовій, адже для нього – це обов'язок перед Батьківщиною та самим собою.

Галина ЖОЛТІКОВА

З КОГОРТИ «БОГІВ ВІЙНИ»

Дебальцеве. Російсько-терористичні війська намагаються взяти в кільце угруповання Збройних Сил України. Попри те, що в Мінську тривав переговорний процес, ворог лише посилював обстріли, намагаючись витіснити українську армію з її позицій. Одна з батарея артилерійського дивізіону підполковника Віктора Юшка отримала завдання стримати наступ противника на Горлівському напрямі. Тоді артилеристи ще навіть не здогадувалися, наскільки складною та небезпечною виявиться їхня місія

Зброя приваблювала Віктора з дитячих років. Після закінчення 1992 року Одеського вищого артилерійського командного училища лейтенант Юшко отримав призначення у Фастів. Це місто називали столицею артилерії на теренах Київщини. Саме там дислокувався й полк, де робив свої перші офіцерські кроки Віктор. Пройшов шлях від начальника розвідки дивізіону до командира батареї реактивних систем «Град», а згодом – «Ураганів». Але побудувати подальшу військову кар'єру завадило тотальне скорочення. 2004-го частину розформували. Віктору довелося звільнитися.

До нового статусу чоловік звикав недовго. Адже військові завжди цінувалися в цивільному житті. Протягом наступних десяти років добре підготовлений офіцер та професійний артилерист працював у сфері охорони, відповідав за безпеку різних компаній.

Події 2013-2014 років, які стрімко розвивалися в Україні, змусили Віктора переосмислити своє життя: російські найманці, зробивши свою чорну справу в Криму, саме взялися за Донбас. Спостерігати за цим по телевізору він не зміг. Тому вирішив, не чекаючи повістки, піти до військкомату. Поповнив лави добровольців 11-го батальйону територіальної оборони «Київська Русь».

– Мене зустрів особисто нині вже покійний комбат Олександр Гуменюк, – пригадує Віктор. – Я мав іти на посаду заступника командира з озброєння. Але командир батальйону буду як досвідчений офіцер-десантник вважав, що насамперед потрібно дбати про боєготовність підрозділу. Тому запропонував мені посаду за мою військову спеціальність артилериста. Так я став спочатку командиром мінометного взводу.

А вже за місяць – командиром роти вогневої підтримки. Насправді посади нас цікавили в останню чергу, адже ми мали вищу мету – захищати Батьківщину!

Особливістю формування роти вогневої підтримки й батальйону загалом було те, що сюди приходили цілком свідомі й вмотивовані люди. З ними працювалося легко, попри всі труднощі того періоду. Буквально після місяця підготовки батальйон вже виконував завдання в зоні проведення антитерористичної операції.

Населений пункт Довгеньке, гора Карачун – місця першого бойового вишколу Віктора Юшка та його підлеглих. Першого серйозного артобстрілу

підрозділ зазнав поблизу селища Фащівка, що на Луганщині.

– Це місце тоді нагадувало епіцентр ядерного вибуху. Назвати його пеклом – це нічого не сказати, – розповідає Віктор. – Того дня ворожі «Гради» спалили 16 одиниць нашої техніки. Машини з боєприпасами, паливозаправники – все горіло. Так сталося, що ця подія припала на 19 серпня, на свято, Яблучний Спас. Напевне саме Спас нам і допоміг: 16 поранених і жодного загиблого.

Цікавий випадок стався поблизу Федорівки. Командування спланувало операцію, деталі якої не повідомлялися аж до її початку. У визначений час підрозділ Юшка під прикриттям нашої артилерії на чотирьох БТРах, ГАЗ-53,

Наче машина часу повернула в роки офіцерської молодості. Підполковник Юшко командує підрозділом реактивної артилерії Військово-Морських Сил України

автобусі та КАМАЗі висунувся у визначений район. Тоді зник зв'язок, але це не завадило виконанню завдання.

— Ми вийшли на задану висоту перед населеними пунктами Петровське та Федорівка, — продовжує офіцер. — Це стало повною несподіванкою для місцевих «козачків». Мої хлопці спрацювали настільки блискавично, що вони навіть не встигли оговтатись.

Подавивши вогневу точку, згодом ми захопили й радіостанцію.

Перед артилеристами як на долоні відкрилися позиції бойовиків. І хоча насувалися сутінки, Віктор, маючи неабиякий досвід у визначенні координат та орієнтуванні, встиг зафіксувати побачене. Виставивши міномети, підрозділ розпочав «роботу». Діяли злагоджено та без помилок. Про те, що постріли досягли цілей,

свідчили перелякані крики сепаратистів у радіоефірі: «Тікайте всі, хто куди може!» Так звані «козачки» так і не змогли зрозуміти, хто вийшов на висоту і звідки ведеться обстріл.

Висота, яку зайняла батарея Віктора Юшка, насправді виявилася дуже вигідною. Адже з неї наші підрозділи могли контролювати кордон між Луганською та Донецькою областями, тим самим не даючи взаємодіяти терористам. Та оскільки просування наших підрозділів було дуже стрімким, не встигли підійти резерви з продовольством та боєприпасами. Тому, аби не наражати на небезпеку людей, командування віддало наказ відійти.

Загалом служба в 11-му батальйоні територіальної оборони стала для Віктора хоч і нетривалим, але серйозним етапом в офіцерській кар'єрі. Саме тут він познайомився з побратимами — справжніми патріотами України, саме тут він набув безцінний бойовий досвід. Але особливість військової служби в тому, що людині в погонах доводиться часто змінювати звичні колективи та місця служби. Вже за кілька місяців підполковник Юшко отримав призначення в щойно сформовану артилерійську бригаду на посаду командира гаубичного дивізіону.

В підрозділ офіцер прибув тоді, коли він дислокувався в районі між Артемівськом та Горлівкою. Ситуація на цьому напрямі щодня загострювалася. Російсько-терористичні війська намагалися взяти Дебальцеве під свій контроль. Якось підлеглі Юшка отримали завдання прикрити пересування однієї з наших механізованих бригад. До району призначення пробиралися вночі, крізь густий туман і сніг.

— Бойовики напевне здогадувалися про підхід артилерії, — говорить Віктор. — Але через складні погодні умови не могли вирахувати наш маршрут. Коли я

доповів у штаб свої координати, з'ясувалося, що ми неподалік їхнього передового блокпоста. За лічені секунди перед нами почали розриватися ворожі снаряди. На щастя, до нас не долітали.

Тим часом підполковник Юшко запросив підтримки колег-артилеристів. І поки вони подавляли ворожі позиції, підрозділ Віктора отримав змогу розгорнути гармати. Щоправда, зробити це виявилось досить непросто. Ділянка біля дамби була настільки вузькою, що вантажівки не змогли розвернутися. Здійснити маневр також заважав крутий обрив поруч. Тож гармати розчіпляли і розвертали вручну. Працювати заважав щільний сніг. Два метри шляху здавалися, як десять.

Населений пункт Довгеньке, гора Карачун – в цих місцях відбувся перший бойовий вишкіл Віктора Юшка

Виставивши гармати, зробили перші залпи. Протягом двох годин батарея використала понад 600 снарядів. Цифра досить красномовна. Тим паче, що один снаряд має вагу близько 44 кілограмів. Завдяки професійним діям артилеристів піхота виконала поставлене завдання.

Так завдань у підлеглих підполковника Юшка за час проведення антитерористичної операції було чимало. На їхньому рахунку також знищення підрозділу морської піхоти Збройних сил Російської Федерації: 33 «двохсотих» та 33 «трьохсотих». Професіоналізм артилеристів не давав спокою сепаратистам. За знищення підрозділу та його командира найманці пропонували значну грошову винагороду.

Сьогодні підполковник Юшко ніби повернувся в роки своєї офіцерської молодості. Адже віднедавна знову має справу з реактивною артилерією: його призначили командиром дивізіону в новостворену артилерійську частину Військово-Морських Сил України. За участь у забезпеченні виходу українських військ із Дебальцівського району Президент України нагородив відважного артилериста орденом «За мужність» III ступеня.

Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО

ЗАХИСНИК БЛОКПОСТА

Віталій Якименко – один із перших, кого відправили на захист найбільш наближеного на той час до російсько-українського кордону блокпоста неподалік Макарового. Цей пункт нищівно бомбили і місцеві терористи, і російська артилерія. Адже розміщений поблизу дороги, що вела в напрямку Щастя, він став на заваді бандформуванням

У Гончарівському щойно мобілізованого Віталія призначили в роту снайперів. Напевне, через те, що молодий та спритний, або через те, що таким був вибір долі. Потрапивши в зону бойових дій, він одразу ж став командиром відділення. Його слухали товариші по службі, йому довіряли. Санінструктор Ігор Трохимець каже, що коли треба було виходити в «зеленку» та надавати допомогу пораненим, то звертався до Віталія, щоб прикрив, бо знав – не підведе. І яким би щільним не був вогонь, хлопець ніколи не полишав товаришів у біді.

До служби на цьому блокпосту вони разом пройшли Трьохізбенку, Ювілейне, Сабівку, Родакове, Щастя, Сватове та Старобільськ. Після тривалих боїв підрозділи 1-ї окремої танкової бригади відправляли в Чугуїв. Та невелика група бійців, серед яких був і Віталій Якименко, відмовилася залишати Донбас.

– Ми не хотіли відсиджуватися в наметах у Чугуєві. Нас булодесь 30 бійців, 8 танків, і ми погодилися їхати до Станиці Луганської, в Макарове, – каже Віталій. Військовослужбовців танкової

бригади прикомандирували до 13-го батальйону. 80 українських солдатів зайняли позиції вздовж 100 метрів дороги, укріпивши передній край бетонними плитами. А навколо – сосновий ліс, який не подолати техніці. Тож наших бійців почали вибивати мінами, «Градами» та «Смерчами». Лише за 2 тижні дерева тоді перетворилися на обгорілі та понівечені стовбури. Ліс нагадував частокіл, який ніби хтось навмисне встановив. Адже осколки від снарядів летіли вгору на кілька метрів, зіскаючи соснові верхівки.

— Ми вже навчилися розрізняти за звуком, куди летить снаряд і якого калібру. А ховалися в бліндажі, який ще першого дня самі ж і спорудили, — згадує рядовий Якименко.

За перші місяці перебування на Луганщині йому вдалося осягнути чимало нюансів військової науки. Тож зорієнтуватися в будь-якій ситуації та скерувати вогонь для нього не становило труднощів. Бойові будні вчать діяти на випередження, бо часто спрацює принцип: або ти, або тебе.

— Одного разу я засік пересування в лісі. Під рукою не було СГД, лише автомат. А тут кожна секунда вирішальна. Даю координати танкісту і той робить свою справу.

Зранку нове завдання: супроводжувати двома БМП танк до села Комишного — табору базування прикордонників. Звідти до РФ лише 350 метрів — майже в руки ворогу. Та бійці не хвилювалися, адже прикордонники там стояли не один місяць і жодної провокації не було. Але за збігом обставин в ніч, коли там залишилися захисники блокпоста, розпочався мінометний обстріл.

— Перші залпи летіли рядком по 5 штук, наступні відступили на 5 метрів — і так пробивали всю територію. Над нами кружляв безпілоти́к, ми його чули, але збити не могли — не бачили. А що найцікавіше: жодна міна не впала за межами табору.

Всю ніч по українцях вели вогонь, під ранок — «Градами», а потім бандити пішли в наступ, оточивши блокпост півмісяцем.

— Ми стріляли з усіх видів зброї, яка була в нас, — згадує Віталій Якименко. Ми знали, що будь-який необережний рух може стати фатальною помилкою.

Бій тривав доволі довго. Була виснажлива спека. Адреналін зашкалював так, що весь жах того, що відбувається, навіть не усвідомлювався. Викликали підкріплення. І коли наша артилерія почала давати відсіч, бандити відступили.

Територію навколо блокпоста ворожа артилерія перетворила на клаптик обвугленої землі, понівеченого соснового лісу та розбитої військової техніки

Поки точилися бої на Луганському напрямі, блокпост біля Макарового щодня зазнавав ворожих ударів. А село, де колись були хати, магазини та заправка, найманці перетворили на руїну. Дивитися на таке бійцю було несила.

— В Макаровому було мертво, жодної живої душі. На той момент хто встиг, виїхав в Україну, а дуже багато — в Станицю Луганську і Луганськ.

Молодий запальний чоловік не знав, що робити, як допомогти людям. Але він був переконаний: кожен має щось робити, аби змінити ситуацію. Із блокпоста нікуди не дінешся, а прихильники та поплічники бандитів зовсім поруч. Інколи вони перепливали

річку й під виглядом місцевих цивільних видивлялися, що робиться на блокпосту, скільки там техніки та особового складу. Та випадок не змусив себе довго чекати. Роздоріжжям за кілька метрів від базування українських підрозділів проїжджали цивільні автівки до Трьохізбенки. Там був такий собі базар: біля підірваного мосту люди торгували огірками, помідорами та іншою городиною. Тож Віталій зупинив перший мотоблок, який рухався в напрямку базару, підсів туди, сховавши в кишеню гранату. А водієві сказав, що якщо видасть, то буде непереливки.

Рядовий Якименко їхав дорогою і прокручував ймовірний перебіг ситуації. На той час чут-

тя загострилися, дорогою він запам'ятовував всі деталі, а пильний погляд помічав навіть розтяжки вздовж шляху. Міст був підірваний, наполовину і вздовж, а посередині повалений на бік і обстріляний КРаЗ. Віталій допомагав розвантажувати ящики, а боковим зором ловив кожну дрібницю.

— Страшно було. Якщо під час бою встав і осколок долетить, то нібито не прокинувся, а тут їдеш і розумієш, що ти робиш, що сам їдеш на неминучу смерть.

Віталій приніс розвіддані. Із майором Котиком бійці розробили операцію. За їхніми розрахунками, вони б без надмірних зусиль змогли розбити дзоти сепаратистів, бо у бойовиків не було жодної бронетехніки. Та й ті ходили, ніби були впевнені, що їх ніхто не чіпатиме. І хоча вищі командири згоди на проведення такої зачистки не дали, Віталій Якименко здобув неоціненний досвід та поставив для себе позначку «Я це зробив».

Звичайно, кожен день у зоні АТО приносив свої враження, загартовував дух та зміцнював бажання за всяку ціну перемоги. Тим паче, що там зустрічалися люди, які підтримували українських визволителів. Коли Віталій говорив про це, в його пам'яті ожила картина дворічної давнини:

— В Новому Айдарі були діти — хлопчик років 3-4-х та дівчинка років 10-12. Я їх зустрічав декілька разів, але коли йшов повз їхню хату, то вони постійно там стояли з оберемком маленьких синьо-

Віталій телефонував батькам і казав: «Все добре...»

жовтих прапорців та роздавали їх воїнам. Буває їдеш, а вони стоять і махають нам прапорцями.

Взагалі Віталію Якименку щастило на добрих людей. Не всі, хто залишився на Донбасі, зрадники та українофоби. Були і такі, які щиро допомагали нашим військовим. Коли стояли в Родаковому, до нього та інших бійців підійшов шкільний вчитель, пригостив яблуками та виноградом. Поспілкувавшись із воїнами, чоловік зрозумів, що може надати їм важливу інформацію. Наступного дня приніс карти, на яких позначив позиції противника. Так було кілька разів. А коли україн-

ській армії довелося відступати, примчав до бійців і сказав: «Хлопці, може бути і таке, що вам не вдасться вийти. В мене є дача, там сховаєтеся. Там є все необхідне: матраци, їжа, вода. Все буде нормально: сусідів немає, ніхто вас не побачить!».

...Віталію судилося пройти багатьма дорогами війни, у 25 років зазірати в очі смерті, бачити зраду, підставляти себе під кулі, прикриваючи товаришів і, попри все, залишитися відданим своїм принципам: жити так, щоб не було соромно, і робити все так, щоб було краще іншим...

Галина ЖОЛТІКОВА

Сержант Роман Гільєвич до лав Збройних Сил України призваний під час третьої хвилі мобілізації. Проїшов підготовку в Полтавському навчальному центрі зв'язку. Отримав спеціальність телефоніста-механіка. Коли потрапив у 93-тю окрему механізовану бригаду, відразу написав рапорт щодо участі в антитерористичній операції на Донбасі.

«КОСМОНАВТ» У СЕРЖАНТСЬКИХ ПОГОНАХ

У нього відкритий, доброзичливий погляд, щира усмішка, впевнена хода... Навіть не віриться, що не так давно він дивився в обличчя смерті та виживав під кулями і ворожими снарядами. Дільничний у минулому, а нині – український захисник із позивним «Космонавт», не один місяць утримував наші позиції біля донецького аеропорту, воював у Пісках та Водяному, виявляв ворожих коригувальників вогню поблизу Опитного. За бойову роботу його цінували командири та побратими, а бойовики за «голову» українського бійця пропонували чималу винагороду. Він із честю пройшов усі випробування та мужніми вчинками довів свою відданість Батьківщині...

Роман Гільєвич добре усвідомлював, що їде на війну. Напередодні його ротації в зоні бойових дій, де протистояли ворогу війни 93-ї окремої механізованої бригади з Дніпрянщини, знову пролилася кров – кілька бійців загинуло, інші дістали поранення. На Донбас він потрапив у березні 2015 року. Ротація налічувала 700 бійців. Місцем дислокації стало селище Водяне. Перші дні для

Романа та його побратимів виявилися нелегкими. Воїнам довелося ночувати у покинутих і розбитих будинках, ховатися від ворожих обстрілів. Вони навчилися долати страх та підтримували один одного в екстремальних ситуаціях.

– Ми розміщувалися здебільшого в будинках, власники яких виїхали на тимчасово окуповану територію. Хлопці почували себе в безпеці, адже багатії

домовлялися з терористами, щоб ті не обстрілювали їхні шикарні апартаменти. Тож зазвичай мішеними бойовиків ставали помешкання простих людей, – згадує сержант. – У Водяному жили в будинку одного з керівників аеропорту «Донецьк». На подвір'ї хазяїна – тенісний корт, басейн, сауна та зручний підвал, де могли б поміститися п'ять автомобілів. Цей чиновник виявився зрадником та приєднався до терористів так званої «ДНР».

Батальйон сержанта Гільєвича тримав оборону на позиції «Пульсар». Вона являла собою великий глиняний насип вздовж злітної смуги донецького аеропорту. З боків розташовані прифронтові села Опитне, Водяне, Авдіївка. Бої поблизу «Пульсара» відбувалися постійно. Проросійські бандформування регулярно намагалися вибити українських бійців із цієї позиції, втім їхні старання щоразу виявлялися марними. Під час обстрілів наші хлопці заривалися в землю, наче кроти, а потім вогнем у відповідь завдавали ворогу втрат. Згодом самі ж бойовики називали цю неприступну для них позицію «мурашником», а українських воїнів – «бойовими мурахами».

Біля аеропорту на рахунку бійців 93-ї було чимало вогневих зіткнень з терористами, участь у штурмах укріплених ворожих позицій та виконання інших бойових завдань. Своя специфічна робота була й у Романа. Командира взводу зв'язку одразу залучили до виявлення ворожих коригувальників артилерійського вогню. Навкруги реальна загроза, на кожному кроці чатує небезпека. На таких бійців заколотники «руського міра» організовували справжнє полювання. Бойовикам наші вояки сильно дошкуляли, адже визначали їхні вогневі точки, місця скупчення техніки, пункти управління. Гільєвич каже, що для зв'язківця на війні головне – чути ворога, знати, чим він живе і до чого готується.

Від попередньої ротації на «Пульсарі» Роману дісталася добротне «господарство»: супутникові антени, маршрутизатори, проводка та спеціальні сканери. Інструкції до деяких приладів були написані англійською мовою, якою він, на жаль, не володів. «І як із цим поводитися?» – ошелешено поцікавився Роман у бійця, якого міняв. «Просто. Я працював і ти впораєшся. Ми – українці – народ кмітливий», – прозвучало у відповідь. Єдине, що Гільєвич добре розумів, – попереду буде ще багато «сюрпризів».

– Одного разу я виявив роботу

ворожого пеленгатора: бойовики дуже боялися, аби українці не застосували проти них авіацію. Зрозумівши, що нам відомі їхні координати, противник почав масований обстріл наших позицій мінами 120 калібру та гаубицями. Чесно кажучи, я тоді й не думав, що у бронжилеті можна так швидко рухатися. Відчуття, неначе в тобі включається якась кнопка і все робиться автоматично: повзеш, перезаряджаєш автомат, стріляєш у відповідь, – згадує сержант Гільєвич.

Загалом обстановка в березні-квітні 2015 року в районі донецького аеропорту загострилася. Інтенсивні бої не припинялися. Українські військові тримали оборону метеостанції, летовища, пожежної частини і руїн диспетчерської башти та контролювали навколишні села – Опитне, Тоненьке, Піски, околиці Спартака. Російсько-терористичні війська сунули з усіх боків, накривали сили АТО артилерією, перевіряли нашу оборону своїми диверсантами. Найбільше клопоту завдавали нашим воякам бойовики так званої бригади «Сомалі».

Проте українські бійці трималися. Відбиваючи одну за одною атаки терористів, вони захищали кожен клаптик рідної землі. Неодноразово, аби вгамувати розлючених заколотників «руського міра» та змусити їх дотримуватися режиму тиші, до Водяного прибували українські та російські офіцери спільного центру з координації та припинення вогню. Позитивний результат був, доки на ворожі позиції з перевіркою служби «підлеглих» не навідався одіозний терорист «Гіві», якого найманці вважали «пупом землі». Жорстокий «новорос» уявляв себе ледь не намісником Всевишнього на землі, бо мав необмежену владу, карав і милував на власний розсуд. Як тільки з'являвся, одразу кричав своїм, мовляв, чого вони сплять, проводив перекличку, викликав на бесіди своїх «солдатів», наполегливо примушував

вести бойові дії. Ті «рядові», які йому відповідали, що з «українами» перемир'я, піддавалися знущань.

Українські захисники і вдень, і вночі чули розбірки між бойовиками в ефірі, адже «сепари» користувалися старими російськими радіостанціями, які легко прослуховуються. Голоси кожного бандита впізнавали відразу. В раціях головорізи видавали свої координати, а коли починали стрільбу, наш міномет у відповідь накривав їхнє вогневе гніздо. До такої тактики ополченців наші бійці були готові заздалегідь. Потім – ховалися, бо в хід ішла вся наявна ворожа зброя. Якось «сомалійці» вирішили влаштувати бійцям 93-ї бригади підступну диверсію, використавши привід забрати своїх поранених і вбитих. Очолив її сам «Гіві».

– За побратимами, що лежали неподалік злітної смуги аеропорту, «сепари» відправили дві «бехи». Ми спочатку довірилися ворогу. Однак потім із переговорів стало зрозуміло – це обман. Я почув, як «Гіві» наказував командир диверсійно-розвідувальної групи «Лешому» слідувати за автомобілями, видавати себе за вантажників, а потім пробратися до постів «карателів» і зробити з них «укропський шашличок», – згадує епізод з АТО український сержант. – «Комбат, вони щось запланували!» – гукаю командир. Він одразу розставив хлопців на позиції. Коли автомобілі наблизилися до поранених, у наш бік пролунали постріли. Терористи намагалися викинути димовухи, та не встигли. Ворожу ДРГ ми вже тримали на прицілі: диверсанти зазнали втрат, один автомобіль згорів, інший був підбитий. Біснуватий і розлючений «Гіві» місця собі не знаходив, в істеричі крив матюками і своїх, і наших... Того разу він прорахувався й отримав подвійний «вантаж 200».

Не дав ворог розслабитися українським оборонцям і в Опитному, що розташоване майже впритул до злітки донецького

аеропорту. Війна перетворила колись елітне селище на справжнього «привида». Сержант пригадує, наскільки був шокований, побачивши в ньому заповідяні «руським міром» збитки. Все сплюндроване, а на будинках – сліди від куль та мін. Місцевих залишилося небагато, в основному – пенсіонери. Розгулювали безхатченки, наркомани та пияки, які, окрім мародерства, більше нічим не займалися. Навесні 2015 року бойовики продовжували безжально

знищувати людські обійстя. Українські воїни неодноразово бачили, як у деякі оселі снаряд влітав прями́сінько у вікно. Згодом, під час схожого обстрілу, бійцям 93-ї бригади таки вдалося відстежити місцевого коригувальника ворожого вогню. В радіостанції звучав жіночий голос. На пошуки «помічниці» терористів знадобилося сім днів, а для сержанта Гільєвича то був особливий випадок.

– За допомогою сканера та пеленгатора ми визначили будинок, звідки поплічниця бандформування терористичної «ДНР» виходить в ефір. У помешканні перебувало кілька осіб. Мою увагу привернула симпатична дівчина. Я підійшов до неї і попросив сказати кілька слів у рацію. Вона зробила вигляд, наче бачить її вперше, втім моє прохання виконала. Її голос виявився ідентичним з мовою людини, що коригувала вогонь, – каже Роман. – Коли у

підвалі ми знайшли кілька радіостанцій, ноутбуки, диктофони і навіть гранати, у дівчини затрусилися руки. Вона зізналася у скоєних злочинах. За «успішну» роботу, бойовики нагородили її позивним «Зая». Від терористів отримувала по тисячі гривень щомісяця, а рідні на окупованій території – продовольчі пайки. Потім цю жінку передали нашим контррозвідникам.

Під час тієї спецоперації Роман Гільєвич не відчував ані лютої ненависті, ні якогось особливого героїчного азарту. Він виконував те, що повинен робити справжній воїн. Сержант погоджується: цей вчинок врятував не одне життя. Втім зовсім інакше думали бойовики. У вчинку українських бійців вони побачили для себе справжню небезпеку. Бандити навіть прозвали Романа «непростим укропом», а за його життя пропонували чималу грошову винагороду.

– Терорист «Гіві» готовий був мене розстріляти. Тим, хто принесе йому мою голову, обіцяв 150 тисяч американських доларів. Шукають, мабуть, ще й досі. Оголошення про мене і моїх побратимів публікувалося на сепаратистських порталах. Приходили смс-повідомлення зі словами: «Карателі, забирайтеся додому». – посміхається Гільєвич. – Моєму батькові телефонували з окупованої території, лякали, що син у полоні, рекомендували збирати гроші для викупу. Дружина також страшенно хвилювалась за мене. Однак кожного дня я заспокоював рідних, підтверджуючи, що живий та здоровий.

Постійні погрози від бойовиків помститися не зламали Романа. Навпаки, міцнішим стало його бажання бити ворога. І він це впевнено робив. Авдіївка, Старомихайлівка, Піски, Карлівка – там наш герой під ворожим вогнем виконав десятки бойових завдань. Хай на межі можливостей, але він упорався зі своєю роботою – важкою і брудною,

проте потрібною. Інакше й бути не могло, адже від дій зв'язківця залежало життя багатьох бійців, а будь-яке хибне рішення чи навіть найдрібніша халатність могла мати фатальні наслідки.

Роман Гільєвич захищав Україну на гарячому Донбасі рік. За цей час він переконався в тому, наскільки справжньою є дружба на війні. Йому пощастило з

командирами і бойовими побратимами. Він вважає, що саме такими впевненими, розсудливими, грамотними і обов'язково авторитетними мають бути справжні офіцери і бійці. Ці люди ніколи не зрадять, не відступлять, не підведуть...

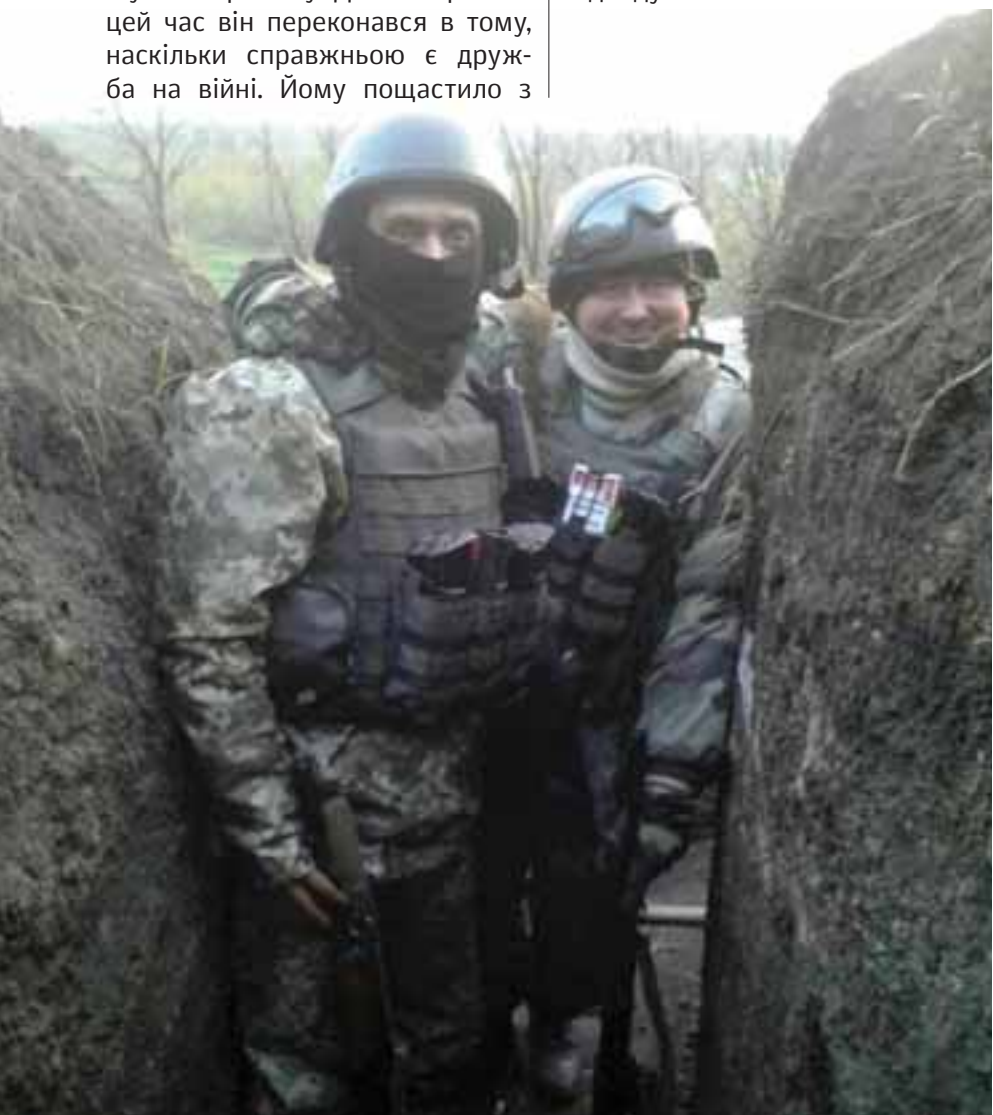
— За таких комбатів, як «Ескадрон» та «Майор», солдати завжди стоятимуть горою і підуть у бій. Вони були справжніми лідерами, їм не байдуже життя підлеглих. Бійці з позивними «Умка», «Охотник» та «Мені», який був моєю правою рукою, — надійні хлопці. На жаль, у боях загинули ще два товариші — «Шик» і «Лем». Земля пухом цим героям. Мужність цих хлопців викликає почуття гордості за українців! — зібравши волю в кулак, розповів сержант.

На початку березня 2016 року легендарну 93-ю окрему механізовану бригаду вивели із зони АТО в тил на ротацію. Додому повернувся і Роман. Батько, дружина та діти дякують Богові, що їхня рідна людина повернулася з Донбасу живою.

Фактично «східна війна» і визначила його подальшу долю. Він уклав з армією п'ятирічний контракт. Сьогодні служить у Чернігові, в Державному науково-випробувальному центрі Збройних Сил України. Його місія — випробування новітніх зразків озброєння та військової техніки.

...Роман щиро вірить, що війна на нашій землі неодмінно закінчиться і він знову зустрінеться з бойовими товаришами. Пом'януть загинлих, розкажуть один одному про власне життя-буття, проникливо поспівають під гітару. І там, серед своїх — справжніх чоловіків — не буде ні куль, ні фальші, ні байдужості.

Олег СУШИНСЬКИЙ

ПАМ'ЯТНИК
природы
"БЕЛОКУЗЬМИНОВСКИЙ"
УНИКАЛЬНЫЕ
ВКАЛОБРАЗНЫЕ
ОБНА...
В...

МІСІЯ ГОРДІЙЧУКА

Це невеличке містечко в Донецькій області, що розташоване на вузлі залізничної гілки, стало епіцентром однієї з основних військових подій неоголошеної Росією війни на українській землі. Запеклі бої взимку 2014-2015 років привернули до нього увагу як до наймасштабнішої злочинної операції російсько-терористичних військ на Донбасі. Історія героїчної оборони Дебальцівського плацдарму містить чимало прикладів справжньої сили, стійкості духу та витримки наших воїнів. Одним із тих, хто потрапив у «дебальцівське пекло» та зміг вибратись із нього живим, є капітан Сергій Гордійчук. З першого дня ротації і до самісінького виходу наших військ із окупованого міста він неодноразово вступав у бойові зіткнення з ворогом, перебував під артилерійським обстрілом, супроводжував військові вантажі на найнебезпечніші ділянки фронту...

Ще до початку проведення антитерористичної операції на Донбасі 101-ша окрема бригада охорони Генерального штабу вважалася однією з найкращих армійських частин. Тому чимало офіцерів та контрактників прагнули служити саме тут. Влітку 2014 року найсміливіші бійці «сто першої» їхали на Донбас захищати рідну землю.

Того дня наказ на марш другій ротації віддавав особисто командир бригади. 3 грудня 2014 року тоді ще старший лейтенант Сергій Гордійчук у складі зведеної ротної тактичної групи зі 150 військово-службовців прибув для виконання завдань антитерористичної операції в Дебальцеве. Ситуація навколо цього населеного пункту загострювалася. Наша розвідка доповідала про небезпеку, тож часу не гаяли. Замінивши колег, українські військові почали укріплювати позиції: облаштовували нові бліндажі, готувалися до оборони міста.

– Перше хвилювання, перший обстріл згадуватиму довго. Щойно приїхали, зустріли своїх колег, обнялися, але не встигли

навіть перекинутися кількома словами, як немов грім серед ясного неба прилетіли ворожі снаряди, – ділиться враженнями офіцер. – Почув команду «Повітря!», «Повітря!» Одрозумів і не второпати, як діяти. Проте робив, як усі: мерщій побіг у бліндаж. На щастя, того разу обійшлося. Тоді я не зрозумів, що це – лише квіточки... Згодом під свист куль ми засинали, як під колискову. Від них і прокидалися.

У зоні АТО Сергій Гордійчук командував взводом. Офіцеру та його підлеглим довірили відповідальну й водночас небезпечну місію. Вони опікувалися бойовим супроводженням колон з особовим складом, доставляли на передову боєприпаси, пальне, продовольство. Ці завдання виконували непомітно, аби не стати мішенню для терористів, не втратити техніку, котра була на вагу золота. І все це в умовах постійних бойових дій, психологічного навантаження, стресів, мінливої погоди. Часто вологі серветки заміняли лазню.

Особливо пам'ятними для Сергія Гордійчука були конвої до воїнів 169-го навчального центру «Десна», які тримали оборону на

Гострій Могилі. Два пости, які з легкої руки бійців отримали назви «Ігор» та «Василь», від бойовиків відділяли якісь 400 метрів. Тут воякам доводилося найважче, адже противник безперервно садив по них мінами і снарядами. Хлопці зазнавали втрат, були поранені і серед деснянців. Проте не здавалися, утримували позицію, відбиваючи одну за одною атаки оскажених терористів. Одного разу відчувати цей кинджальний ворожий вогонь на

собі довелося й Сергію Гордійчуку та його побратимам.

– Ми вкотре доправляли на Гостру Могили воду і боєприпаси. Командир «Ігоря» потис руку і подякував нам. Далі нас чекали хлопці з «Василя». Розвідку дороги до цього поста, найближчого до противника, я особисто здійснив на бронетранспортері. Вечоріло. Встановилася підозріла тиша. Дав команду на рух вантажівки з майном, що зупинилася за кілометр від позицій. Сам поїхав назустріч підлеглим, – переводить подих капітан Сергій Гордійчук. – Коли «Урал» майже наблизився до поста, терористи відкрили інтенсивний мінометний вогонь. Під обстріл потрапив і мій бронетранспортер. Осколки посікли броню. БТР зупинився. Спочатку, прикриваючись димовою завісою, я намагався завести машину та виїхати із зони ураження, але зусилля виявилися марними. Довелося займати оборону і відстрілюватися. Вчасно підстрахували хлопці з поста. Вони завдали по бойовиках удар у відповідь, провели відволікаючий маневр, чим змусили їх припинити стрільбу. У тому бою терористи зазнали втрат. Коли бій стих, я побачив, що примерзла земля навколо нагадує зоране поле. Вже з настанням сутінків нам на допомогу прибула

зведена рота. Гуртом доставили вантаж, на буксирі евакуювали техніку, а головне – виконали бойове завдання.

Ще однією гарячою точкою на Дебальцівському напрямку було смт Чорнухине. Через постійні обстріли бойовиків дістатися до населеного пункту було непросто. Для місцевих то була справжня біда. Щоб мирні люди отримали пенсії, Сергій Гордійчук неодноразово засніженими дорогами, долаючи балки та минаючи круті урвища і залізничні переїзди, супроводжував до цього багаторазового селища місцевих чиновників. Потім вивозив поранених українських військових із взводного опорного пункту «Балу», розташованого неподалік. Через стійкий опір українських захисників ця позиція була зруйнована снарядами російських «Градів»...

– У Чорнухиному, яке в лютому 2015 року було захоплене російськими найманцями, інфраструктура була повністю зруйнована. Під час активної фази наступу російсько-терористичних військ та бомбардувань ними житлових кварталів більшість мешканців залишили селище, а ті, що залишилися там, були змушені голодувати, – розповідає Сергій.

Загалом місцеве населення в Дебальцевому та сусідніх селах до українських воїнів ставалося не надто привітно. Хоча наші бійці безстрашно приймали на себе ворожі кулі, ділилися з людьми хлібом, відновлювали розбиті ворогом будівлі, їхньої жертвності і самовідданості там не оцінили. Більшість підтримували Путіна, «Гіві», Безлера і чекали встановлення проросійської влади, як манни небесної...

У січні 2015-го бойовики обстрілювали околиці Дебальцевого з артилерії. Сергій Гордійчук повертався з бойового завдання. Аби перечекаати обстріл, наші зупинилися біля одного з будинків. Місцеві ховалися в підвалах. Та коли побачили БТР, одразу

посунули до українських воїнів, і військові поділилися з ними тушонкою, згущенкою, консервами. Аж раптом одна бабка, набравши собі харчів, відійшла на кілька метрів убік і почала крити хлопців матюками. Інші їй вторили: «Убірайтеся отсюда, фашисти. Здесь правіт «Новоросія». Скоря прідут наши. Всех вас, бєндєровцев істрєбім...»

– Ми отетєрєли. Що відбувається? Тоді серце боляче защеміло. Отакої: ми ділимося з ними харчами, а вони чекають терористів, – обурюється Сергій. – Довелося цим «біснєватим» правити мізки та пояснити, що я – український офіцер, патріот і понад усе ціную свободу, тому й приїхав на Донбас, щоб захищати свою землю. А цим місцевим пропутінцям порекомендував їхати з України до Сибіру, на Сахалін, Далекий Схід, адже Росія велика, тож місця їм вистачить.

Гордійчук неодноразово відчував подих смерті, однак останньої

по ній з артилерії. Мій БТР їхав на чолі колони. Керували машинами водії, які тільки-но прибули в зону бойових дій. Раптом обстріл. Кулі заокотіли по броні. Над головою просвистіли ворожі снаряди... Одразу промайнула думка про втрати... Що говоритиму рідним цих бійців?.. – хитає головою мій співрозмовник. – Тоді доля зглянулася на мене і моїх товаришів. Цей підступний обстріл був нетривалим. Ми вийшли з нього практично без втрат, лише дві вантажівки пошкодили.

У багатьох екстремальних ситуаціях Сергій Гордійчук ніколи не ховався за спину підлеглих. На цій війні він самостійно приймав важливі і сміливі рішення. Як і належить командир, завжди першим йшов відбивати атаки ворога. Того вечора Сергій радів, наче дитина, що зберіг людей біля неспокоїного Луганського, а за два дні ледь стримував скупі чоловічі сльози... На тій дорозі, де вижив він, загинув його бойовий

миті ставалося диво – неначе невидимий янгол-охоронець відводив від Сергія небезпеку. Такий випадок трапився з ним неподалік смт Луганське.

– Ми виїжджали путівцем на гору. Противник постійно молотив

товариш – старший лейтенант Роман Тимошенко.

– Він очолював колону військової техніки, що вивозила з оточення солдатів, які брали участь у боях поряд із селом Нижнє Лозове. Бронетранспортер, в якому

перебував Роман, наїхав на протитанкову міну. Він дістав травми, несумісні з життям. Ми з ним пройшли багато випробувань, разом били ворога біля Нікішиного, Рідкодуба, Кам'янки, Ольховатки. І «Гради» нас «не брали», і кулі оминали. Його молоде життя обірвала проклята міна... – з боєм каже Гордійчук.

За словами Сергія, на початку лютого 2015 року оперативна обстановка поблизу Дебальцевого

значно погіршилася. Розпочалися часті, добре скоординовані й прицільні обстріли з установок «Град», мінометів, артилерії, танків та масовані атаки піхоти за підтримки бронетехніки. Стало зрозуміло, що, крім місцевих бойовиків та засланих з Росії козаків, оборону доведеться тримати й проти сил регулярної російської армії, яка поступово накопичувала кількісну перевагу над силами АТО навколо населеного пункту.

Якщо поглянути на тогочасну карту бойових дій, стає очевидним: «дебальцівську кишеню» поборники «руського міра» намагалися перетворити на «смертельний котел». Однак задум противника знищити наші війська в районі Дебальцевого був зірваний.

– Обстріли тривали щодень. Доставка вантажів на передові позиції перетворювалася для мене і моїх хлопців на справжні військові операції. Коли терористи взяли під контроль трасу Дебальцеве-Артемівськ, я кілька разів добирався до Дебальцевого путівцями. Їх було три-чотири. Потім ці шляхи врятували не одне життя наших солдатів, які виходили з окупованого міста, – розповідає учасник антитерористичної операції. – Ми з великою надією чекали результатів зустрічі в Мінську та оголошення перемир'я. Втім сподівання були марні. Просто з того боку ні в кого не було наміру дотримуватися миру. Вогор продовжив бої, канонада не вщухала ні вдень, ні вночі. А коли були недовгі хвилини затишшя, над головами кружляли ворожі безпілотники.

...17 лютого разом з усіма українськими військами зведена ротна тактична група 101-ї бригади вийшла з Дебальцевого. У Києві їх зустрічали як героїв, адже вони вистояли, не підвели інших та виконали бойову роботу з честю. У бригаді Сергій Гордійчук командував ротою. Нині він – заступник командира батальйону. За успішне виконання бойових завдань у зоні АТО на його погонах з'явилися капітанські зірочки. Також офіцера нагородили відзнаками Міністерства оборони України «Знак пошани» і «За військову доблесть» та почесним нагрудним знаком «Дебальцеве - 2015».

У житті капітана Сергія Гордійчука було чимало доленосних подій і важких випробувань. Та участь в обороні Дебальцевого стала справжнім іспитом на мужність, який він успішно склав.

Олег СУШИНСЬКИЙ

«СВОЇХ НЕ ПОКИНУ...»

У терміналі донецького аеропорту він робив те, що далеко не всі лікарі зможуть зробити в обладнаній операційній.

І коли побратиму Ігорю Римарю осколком відірвало нижню щелепу, і, здавалося, боєць був приречений, медбрат Ігор Зінич не розгубився – вирішив провести інтубацію. І сталося диво: дихання відновилося! Воно було вкрай важким, неритмічним, але саме завдяки йому підтримувалась життєдіяльність усього людського організму. Згодом хлопця прооперували у Національному військово-медичному клінічному центрі МО України. Лікарів-хірургів, серед яких було і двоє англійців, неабияк здивував такий нетрадиційний підхід до порятунку пацієнта. При цьому вони одностайно заявили, що якби сержант-медик так не вчинив, Римара не довели б до Києва...

Ігоря Зініча, 26-річного фельдшера Рокитнянської центральної лікарні, що на Київщині, мобілізували до війська влітку 2014-го.

Служити випало у 80-й аеромобільній бригаді. 17 грудня 2014 року він зайшов у донецький аеропорт і протягом 34-х діб надавав медичну допомогу бойовим побратимам. Цілодобово. В особливо небезпечні моменти брався за зброю і разом з ними відбивав атаки російсько-терористичних покидьків.

То були останні тижні оборони ДАПу, коли бойовики шаленіли від люті на «кіборгів», по яких вони день і ніч гатили з «Градів», але не могли витіснити з позицій. Пораненим, також із вкрай складними тілесними ушкодженнями, він надавав допомогу просто на бетоні – під зливою куль і осколків. Серед вибухів, диму, що виїдав очі, він заспокоював, як міг, кремезних десантників, що потерпали від болю.

– Терпи, братику, – казав він.

Вдома Ігоря з нетерпінням чекали мати – Віра Іванівна, батько – Віктор Михайлович та два брати – Андрій і Петро. Ігор Зініч вже

ніколи не розповість про ті драматичні зимові дні, бо 20 січня він загинув під уламками терміналу...

– Ігор знав, як він тут потрібен, бачив, що ми дивимось на нього, як на Господа Бога. В моїх словах немає перебільшення: на наших очах він творив чудеса, витягуючи багатьох з того світу, – згадує «кіборг» Ігор Гуль. – Під час чергового мінометного обстрілу осколок пробив мій шолом. Побачивши, що я впав, медбрат, попри те, що кулі та осколки літали над нами, як бджоли у весняному саду, підхопив мене на руки і заніс до невеличкого приміщення, прилаштованого ним під операційну. Там він і прооперував мене, як, до речі, і десятки інших бійців.

Я не помилився, вживши слово «прооперував»: маючи статус фельдшера, Зініч чудово це зробив. Де він навчився цього – невідомо, але так було. Краще підтвердження моїх слів – врятовані життя

багатьох наших побратимів, які, як мовиться, внаслідок важких поранень стояли однією ногою в

могилі. А ще Ігор був напрочуд відчайдушним, ніколи не ховався за спину інших, через що його і прозвали «Психом».

– Йому пропонували ротацію. Та він відмовлявся, жартував, що без нас нудьгуватиме, – пригадує солдат Зеновій Лобчук.

– 15 січня, тримаючи оборону на першому посту, я дістав поранення: від вибуху гранати мене привалило. Хлопці, котрі були неподалік, вважали мене загиблим. Коли ж закричав, що живий, вони кинулися до мене і відтягли в глибину терміналу, заповненого їдким димом. Дізнавшись про моє поранення, прибіг й Ігор. Я ще й слова не встиг вимовити, як він просто на ходу розрізав на мені однострій і швидко оглянув. Зрозумівши, що найтяжче поранена нога, в якій виднілися кістки, Зініч обробив рану, забинтував її. А потім часто підходив, цікавився моїм станом. Знаєте, можливо, мої слова здадуться комусь дивними, але Ігор піклувався про нас, поранених, як дбайлива мати про своїх малолітніх дітей! – розповідає Роман Калинюк, молодший сержант.

– До того, як потрапити в аеропорт, Ігор встиг повоювати і добре знав, що таке війна. Але на поліг, щоб командування відправило як медика саме його, – розповідає Ольга Башей, парамедик волонтерського благодійного фонду. – Востаннє ми бачилися

16 грудня 2014-го. Він настільки був спокійний, наче йшов не туди, де вирувала смерть, а з друзями на вечірку. До останнього дня його перебування в аеропорту ми підтримували зв'язок. Якось я сказала, що з черговим транспортом, який ішов у ДАП, привезу медикаменти. Але Ігор категорично заперечив, сказав, що в нього їх вдосталь: він не хотів, щоб я ризикувала своїм життям.

— Мій син з раннього дитинства ріс напрочуд доброю людиною, сприймаючи чужі проблеми, як свої власні, — говорить мама Ігоря Віра Зінич. — Всі ті дні, коли він перебував у районі антитерористичної операції, я не знаходила собі місця. А коли довідалася, що Ігор в одному з терміналів донецького аеропорту, то й поготів. Адже з телерепортажів, преси добре знала, що там відбувається!..

Побратими Ігоря не забувають мене: телефонують, приїждять у гості. Були хлопці і на відкритті пам'ятника на його могилі. Мені приємно чути гарні відгуки про сина, знати, що він врятував не одне людське життя. Шкода, що сам не вберігся. Знаєте, телефонуючи мені, він ніколи не говорив про небезпеку, яка підстерігала його. Навпаки, жартував, казав, що після повернення одружиться. Тепер я розумію, що Ігор, як тільки міг, заспокоював моє материнське серце.

Кажуть, що час лікує. Я теж так думала, допоки не втратила Ігоря. Якщо Господь Бог покликав його до себе, то, мабуть, він потрібен йому. Сподіваюсь, що з часом ми зустрінемось із ним...

Ігор Зінич врятував життя щонайменше півсотні хлопців. «Своїх не покину...», — часто повторював він пораненим бійцям у донецькому аеропорту, тепер ці слова викарбувані на його пам'ятнику.

За виняткову мужність, героїзм і незламність духу, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, жертвоне служіння Українському

народу молодшому сержанту Ігорю Зіничу присвоєно звання Героя України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» посмертно.

Про оборону аеропорту Донецька, як і загалом про цю неоголошену проти нас війну, ще напишуть багато книг та знімуть багато фільмів. Наші нащадки зрос-

татимуть на подвигах нинішніх захисників Вітчизни, безстрашних воїнів, серед яких і молодший сержант Ігор Зінич — звичайний поліський хлопець. В люту для країни годину він полишив спокійне життя, рідних і близьких йому людей, ставши на її захист.

Сергій ВАСИЛЬЄВ

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №582/2015

Про присвоєння І.Зіничу звання
Герой України

За виняткову мужність, героїзм і незламність духу, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, жертвоне служіння Українському народові постановляю: Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка»

ЗІНИЧУ Ігорю Вікторовичу — молодшому сержанту (посмертно).

Президент України Петро ПОРОШЕНКО
14 жовтня 2015 року

Він з перших днів АТО воював на Донбасі та на 125 днів став бранцем ворога. Цей полон його змінив, але не зламав, не додав злості, ненависті... Саме тут простий український юнак побачив межу між добром і злом, патріотизмом та бажанням заробити, між любов'ю до Батьківщини і ненавистю до ворога. Сьогодні старший лейтенант Андрій Головань виконує завдання у складі національного контингенту Місії ООН в ДР Конго.

А ще 2 роки тому, влітку 2014-го, він був офіцером групи бойового управління, авіаційним навідником, приданим до механізованої бригади, яка виконувала завдання в епіцентрі бойового протистояння...

ПЕРЕЖИТИ ПОЛОН З ВІРОЮ В УКРАЇНУ

У ворожому кільці

Відслуживши місяць у складі 93-ї окремої механізованої бригади, яка в Луганській області прикривала кордон з Росією, Андрій Головань мав по-

ського виробництва. Неподалік табору вирили ями і засипали туди боєприпаси.

Проте справжній масований артобстріл позицій українських бригад почався на День незалежності. Здавалося, ворог вів вогонь зі усього наявного озброєння. Снаряди і осколки летіли в намети, бліндажі. Навкруги все падало. Якимось дивом Андрій стрибнув у напівзруйнований бліндаж та, відчувши біль у голові, знепритомнів...

Прийшовши до пам'яті, хлопець впевнився, що видимих поранень немає, і побіг у розташування 51-ї бригади, яка вже вела вогонь у відповідь і підбила дві російські БРДМ. Вже пізніше наші військові дізналися, що артпідготовка була відволікаючим маневром для просування ворожої техніки.

У підбитих БРДМ були російські десантники. Всі вдягнуті в однакові маскувальні халати з намотаним білим бинтом – в кого на руці, в когось нижче коліна – для розпізнання «свій – чужий». На техніці ж білою фарбою були наведені кола.

Полонених українські офіцери одразу взяли під варту. Після обстрілу в обох бригадах були «200-ті», «300-ті», і солдати в запа-

вернутися додому. Втім в смт Черкаське, де готували чергову ротацію українські військові, виявилось, що з двох авіаційних навідників зможуть поміняти лише одного. Знаючи, що товариш готується до весілля, хлопець вирішив залишитися ще на один термін. А вже за кілька днів, 18 серпня, їхню бригадну бронегрупу терміново передислокували на Донеччину – в район селища Дзеркальне.

– Починаючи з 21 серпня по нас щоночі була ворожа артилерія і «Гради». Розвідники пояснювали, що техніка заїжджає з Росії на нашу територію кілометри на чотири, робить залпи і повертається. Чим могли, відповідали і ми, – розповідає Андрій Головань. – Якось навіть військовослужбовці 51-ї бригади, які стояли поруч, привезли 4 вантажівки конфіскованих боєприпасів. Міни, снаряди, ракети, набої – майже все росій-

Справжній масований артобстріл позицій українських бригад почався на День незалежності. Здавалося, ворог вів вогонь зі всього наявного озброєння. Снаряди і осколки летіли в намети, бліндажі...

лі емоцій хотіли руками рвати окупантів. Росіяни ж одразу визнали, що є кадровими військовими і їхали в нашу державу нібито боротися з бандитами і націонал-фашистами. Тож їх дуже здивував шалений опір з боку регулярної української армії. Згодом полонених передали Військовій службі правопорядку.

— Справжнє оточення почало формуватися вже 25 серпня. Частина нашої 93-ї бригади відходила, та на моєму БМП сів акумулятор, і ми знову повернулися в табір сусідів. Тоді ж на позиції відкрито пішла російська техніка, і ми зайняли кругову оборону. Трималися, як могли. За командою штабу вночі двічі намагалися дрібними групами пройти оточення у напрямку Комсомольського. На жаль, не вийшло, всі шляхи вже контролювали російські війська, — згадує Головань.

Наступного дня після короткого бою, до табору 51-ї бригади з білим прапором підійшли російські офіцери. Окупанти висунули вимогу здатися. В іншому разі пообіцяли за 20 хвилин накрити з «Градів» і під час зачистки полонених не брати. Особливо росіяни наголошували на тому, що наших

військових обов'язково передадуть українській стороні. Враховуючи те, що ні техніки, ні боєприпасів практично не залишилося, довелося погодитися.

Ще під час перемовин українські офіцери почали знищували документи та, як могли, виводили з ладу зброю. В цей же час полем, де лежали наші й російські загиблі, вже ходив священик, відспівуючи полеглих... Згодом цей представник духовенства заповідливо пояснював росіянам схему наших позицій і можливі шляхи відходу груп.

«Де стоять «Апачі»?..»

Росіяни одразу розділили полонених на солдатів і офіцерів. Спочатку допитував усіх капітан. Принаймні він так назвався, адже росіяни були вдягнуті у свою типову форму, але без шевронів і погонів. Кричав сильно, насампештабу

Полонених допитували колишні міліціонери. Били, обливали водою і знову били. Один міліцейський капітан, який допитував Андрія, сам же і розповів, що його дружина, аби заробити грошей, працює в Києві — мие вікна. А він ось так примудрився заробляти

ред питав про своїх десантників, які потрапили до нас у полон.

Згодом Головань відвели у намет до старшого. З вигляду не менше полковника. Після кількох несуттєвих запитань той перейшов до головного: «...Ну що, старлей, розкажи де стоять «Апа-

чі?...». «Та які «Апачі»? Американські вертольоти я лише в бойових бачив...», — здивовано відповів Андрій, вражений зазомбованістю навіть старшого офіцерського складу. Того дня, після довгих узгоджень і домовленостей окупанти віддали українській стороні лише «200-х». А бранців перевезли в Сніжне і передали сепаратистам.

Ще до допитів у райвідділі Сніжного полонених допитували колишні міліціонери. Били, обливали водою і знову били. Один міліцейський капітан, який допитував Андрія, сам же і розповів, що його дружина, аби заробити грошей, працює в Києві — мие вікна. А він ось так примудрився заробляти.

— На другий день мого перебування в райвідділі дозволили зателефонувати додому. Слухавку взяв батько. Я сказав коротко: «Живий, в полоні, повідом про це в частину...» На більше часу не вистачило. Пізніше дізнався, що майже одразу після мого дзвінка батькові телефонували бойовики, вимагали гроші. Шалену, непідйомну для нас суму. В тата стався інфаркт, — стискає пальці в кулак Андрій Головань.

Тримати в райвідділі велику кількість полонених бойовики не могли. Тож незабаром всіх перевезли до Донецька, в будівлю колишнього обласного управління СБУ, де Андрій Головань і пробув майже чотири місяці...

«Дякуємо за вашу хоробрість...»

— Там мене часто допитував колишній суддя з позивним «Заєць». Розповідав про організований американцями Майдан та могутність Росії. Наполегливо пропонував службу в батальйонах так званої самооборони Донбасу. Вивозили нас і в місто. Тут ми побачили, як бідують прості донеччани: продуктів не вистачало і люди практично голодували. І все ж одного разу, коли наша

охорона відволіклася, місцеві жіночки передали нам пакунок із їжею. Не дуже свіжа ковбаса, хліб і шоколадка. Та для нас це було справжнє свято. Але коли ми дійшли до солодкого, у всіх виступили сльози. Під упаковкою кульковою ручкою жінки старанно вивели слова: «Дякуємо за вашу хоробрість...». Смачнішого шоколаду я не їв у своєму житті, – каже Андрій.

Місцеві і бойовики по-різному ставилися до полонених. Хтось проходив повз, винувато опустилши очі, а хтось обзивав «укрофашистами» та «бандерівцями».

Годували бранців двічі на день. В основному кашею на воді. Видавали лише тарілку, ложки хлопці робили собі самі з книжок і паперів, які ще були в архіві СБУ, де їх утримували. За місяць такого харчування організм виснажувався. Тож часто на допитах полонені неприємні.

Дорога додому

У день обміну у дворі СБУ було багато російських журналістів.

– Один із них запитав у мене про умови утримання в полоні, –

морщить чоло Андрій. – Я почав розповідати про дворазове харчування без ложок, про допити, які проводили і російські військові, і колишні українські правоохоронці, про те, що за чотири місяці лише тричі приймав душ. Однак вже на половині моєї розповіді журналіст вимкнув камеру і втратив інтерес.

Українському ж журналісту на запитання, що допомогло офіцеру витримати чотири місяці і не зламатися, хлопець стомлено відповів: «Любов до Батьківщини. Звісно, боявся, звісно, були моменти, коли здавалося, що про тебе забули, сумував за сім'єю. Та завжди пам'ятав – я офіцер країни, в якій живуть мої батьки і будуть жити мої діти. Це і додавало мені сил».

Вдома на Андрія чекали батько, який переніс два інфаркти, вагітна дружина, дочка, друзі, колектив рідної частини.

– У полоні я дуже схуд і боявся, що дочка мене не впізнає. Але як тільки дитина мене побачила – одразу щасливо вигукнула: «Тато повернувся!» – усміхається офіцер.

А незабаром народився син. Ця приємна подія неабияк додала сил та енергії мужньому воїну. І після ще однієї ротації в зону АТО з лютого 2016 року Андрій Головань проходить службу в ДР Конго у складі 18-го окремого вертолітного загону Місії ООН.

Кажуть, те, що не вбиває людину, робить її сильнішою. І все ж війна змінює всіх. Іноді це видно по очах, дещо сумній усмішці, спогадах. Але в нашій історії витримка, любов та невтрачена віра дозволили гідно повернутися додому справжньому офіцеру, чоловіку, батьку, який тепер точно знає, що правда завжди переможе.

Анатолій СТЕЛЬМАХ

Рядки, народжені душею

Я НЕ ЗГИНУ...

Я не згину на війні –
Залишиться горбочок,
А навесні тут проросте
Вже молодий дубочок.
Підніметься над травами,
Духм'яними отавами,
До сонця віти простягне –
Ніякий вітер не зігне.
Дубочок мій нехай росте –

Душа до нього перейде.
І кожен, поряд хто пройде,
Мене, солдата, пом'яне,
В тіні посидить відпочине.
Моє життя тепер не згине.
А молода моя дружина –
Тепер уже матуся –
Синочку жолудя візьме
Від вбитого татуса.

**«Військо України»
продовжує публікацію поезії
на армійську тематику
старшини Василя Близнюка.
До вашої уваги чергова
добірка його віршів**

ВІД ДІДА СОЛДАТА

Я був хлібороб
Від діда-солдата.
Він був мені всім –
І дідом, і татом.
На ранній зорі
Ми трави косили,
Допоки зла смерть
Його не скосила.
Від нього я взяв
Чесне слово і долю.
Тепер я солдат
У донецькому полі.
Я рідну Україну
Прийшов захищати
Від «брата», що став
Для нас супостатом.
Дідусю рідненький,
Я честь не порушу
І злим ворогам
Не віддам свою душу.
Хоч є сивина
На чолі і на скронях,
Та шаблю ще міцно
Тримаю в долонях.
За честь України
На плаху піду,
Щоб син мій не бачив
Війни всю біду!

РІДНИЙ БРАТ

В руках тримаю автомат,
Боєкомплект ношу з собою.
Україно рідна, я – з тобою
В цей тяжкий час,
В цей тяжкий час.
Ніхто ніколи і не думав,
Що ворог ніж у спину всуне
І прийде хату відбирати.
Такий не треба більше «брат»!
Сьогодні брат мій – автомат.
З ним Неньку буду захищати
Від недруга, що був нам братом.
Боєкомплект – мій рідний брат!

ЯСНІ ЗОРІ

Донецький степ
Окутаний імлою...
Тут чисті зорі
В нас над головою,
Чумацький шлях
Нам вказує дорогу,
Що приведе з війни
До рідного порогу.
Що буде завтра
Видно тільки Богу...
Війною весь
Окутаний Донбас.
Сидить в окопі
Київський спецназ...
І ясні зорі
Прихиляються до нас...
Так стрімко
Вони падають з небес!
А ми безстрашні
Ждем від них чудес:
Загадуєм, поки
Летить зоря,
Щоб згинула
Московська орда,
Щоб в ясний день
Закінчилась війна,
Щоб в кожного
Була своя сім'я!
Війною весь
Окутаний Донбас,
Та ясні зорі
Прихиляються до нас!

ЯК В 43-му...

Тут ворог на нас звідусіль наступає
Та дот кругову обоону тримає!
Зосталось набоїв – годину ще бою,
А ворог ніяк не дає нам покою!
Відбили уже ми четверту атаку,
Кричимо москалям: Поцілуйте у с...ку!
Де ми – колорадам немає дороги!
Підете на штурм, то протягнете ноги!
Закінчився бій – ворог втрати рахує
А нам медсестра свіжі рани бинтує.
Оглухлі від бою, замурзані в сажі
Цій тиші навкруг, як діти ми раді.

Привіз старшина кулешу на вечерю,
А в нас нема сил,
Щоб відкрити в дот двері...
Поїли у тиші солдатської каші,
Патрони поклали в свої патронташі.
Від каші набрались козацької сили,
На ящик з набоями тихо присіли,
Згадали дітей і дружин, і матусь,
Як бій в 43-м тримав тут дідусь...
Води напились, оглянули зброю –
Ми тут ще живі і готові до бою!

Події на Сході України засвідчили: Українська держава спроможна створити вітчизняне військо, яке стане реальним гарантом її суверенітету і територіальної цілісності. І не лише на папері, як це практикувалося до недавнього часу, а й у реальному житті. Щоб не бути голослівним, апелюватиму до конкретних цифр та фактів

КРАЩЕ ГОДУВАТИ СВОГО ГРИЦЯ, АНІЖ ЧУЖОГО ІВАНА...

«Фінансування армії зростатиме...»

Почнемо з грошей, без яких, як стверджував Наполеон, армію не побудуєш. Так ось, 2012 року видатки Міністерства оборони становили 14,8 мільярда гривень, 2013-го – 15,2 мільярда, 2014-го – 27 мільярдів, у 2015-му – 47,9 мільярда, а поточного – 55,6 мільярда. Відчуваєте різницю? А все тому, що державні мужі зрозуміли: найбільший наш товариш, брат і союзник – український солдат.

Принаймні хочеться вірити, що саме так вони ставляться віднедавна до оборонців рідної землі. І якщо нашого Грицька не одягати належно, не нагодувати і не озброїти, то може статися так, що доведеться годувати російського Івана.

Із зазначених 55,6 млрд гривень, асигнованих цього року на потреби армії, 11,5 мільярда передбачається витратити на розвиток озброєнь, військової техніки. Зокрема, на їхню закупівлю буде витрачено 7 мільярдів, а на ремонт – 3,6. Нікого, мабуть, не потрібно переконувати у тім, що спроможність будь-якої армії значною мірою залежить від її технічного оснащення. Локальні військові конфлікти, що час від часу спалахують у різних кутках планети, це ще раз підтверджують. Усі, хто хоч трохи цікавиться життям Української армії, знає: 90% техніки, озброєнь є морально і фізично застарілими, ресурс яких давно вичерпано. Дехто б'є на сполох, мовляв, все погано, адже військово-промисловий комплекс за попередні роки практично знищений. Так, знищений, але не знищений. На підтвердження сказаного звернімось до офіційної інформації: лише 2015 року згідно з державним оборонним замовленням для Збройних Сил України було закуплено близько 4700 одиниць озброєння та військової техніки. А також понад 400 тисяч одиниць ракет і боєприпасів. Окрім цього, розгорнута система технічного забезпечення Збройних Сил України дозволила відновити понад 34 тисячі одиниць озброєння та військової техніки, які відразу ж були відправлені до частин і підрозділів, що беруть участь в антитерористичній операції.

Говорячи про відновлення бойової готовності Української армії, не «сипатиму» десятками цифр, які ні про що пересічному читачу не говорять. А скажу, наприклад, що Збройні

Сили поповнилися останнім часом майже 20 новоствореними бригадами і полками, повністю укомплектованими особовим складом, технікою і озброєнням.

Останнім часом у країні відновили свою діяльність понад 100 військових комісаріатів, розформованих свого часу як «зайві організми війська».

«Оборонка» живе і працює...

1991 року ми успадкували потужний оборонно-промисловий комплекс, підприємства якого були здатні виробляти високоякісну продукцію. Але з різних причин він почав зникати на очах.

– Наш ОПК дійсно зазнав руйнувань, – каже Валентин Бадрак, директор Центру конверсії, роззброєння і досліджень армії. – Та не настільки, щоб панікувати: збереглися підприємства, спроможні випускати продукцію якщо не кращих світових зразків, то таку, що здатна з ними конкурувати. Наприклад, нещодавно на одному з військових полігонів відбулися випробування бойової броньованої машини «Азовець», створеної на базі танка Т-64. Навіть російські експерти одностайні в тому, що вона є досить успішним проектом українського ВПК. І вони мають рацію: кожен її модуль «крутиться» на 180 градусів, забезпечуючи сектор обстрілу з обох боків танка. Обидва оснащені спареною 23-мм автоматичною авіаційною гарматою, одним 7,62-мм кулеметом і пусковими установками протитанкових керованих ракет «Стугна».

«Верб» – нова українська РСЗО на базі автомобіля КрАЗ-6322 і бойової частини БМ-21 «Град»

За інформацією представників «Укроборонпрому», лише торік на підприємствах концерну виготовили 673 бронемашини, 275 автомобілів, 53 одиниці авіаційної техніки та майже дві тисячі одиниць ракетно-артилерійського озброєння.

Не забували і про розробки новітніх зразків озброєнь і техніки. Зокрема, нового безпілотної, 120-міліметрового самохідного міномета на базі БТР-4Е, керованих протитанкових ракет. Загалом майже десяток розробок. Є сподівання, що тенденція до заміщення старих зразків озброєння і військової техніки зберігатиметься й надалі.

До новітніх успіхів вітчизняної «оборонки» варто включити і створення на Київському бронетанковому заводі нового кулеметно-гранатометного модуля для бойової техніки. На ньому встановлена інноваційна комп'ютерна система управління вогнем «Каштан», особливістю якої є те, що вона створена на базі електроніки універсального захищеного комп'ютера і мікропроцесорів. До системи можна підключити відеокамери різного типу і в різній кількості. Модуль призначений для ураження живої сили, транспортних засобів, наземних і низьколітаючих об'єктів. Він може встановлюватися як на колісні та гусеничні транспортні засоби, так і на стаціонарні об'єкти. Озброєння ста-

Міномет 120-го калібру М120-15 «Молот»

новлять 30-мм автоматична гармата з боєкомплектотом 400 пострілів, спарений з гарматою кулемет з боєкомплектотом 2000 патронів, 30-мм автоматичний гранатомет АГ-17, 81-мм комплекс створення димових завіс «Хмара».

Відриваємось од російського возу

За часів Радянського Союзу склалася ситуація, коли до виготовлення якогось одного виробу оборонного призначення залучали десятки, а то й сотні різних підприємств. Причому розміщених за сотні, а то й тисячі кілометрів одне від одного. З цієї причини розпад СРСР чи не найболючіше вдарив саме по оборонно-промислому комплексу. Правда, він швидко оговтався, налагодивши тісну співпрацю між заводами. Наприклад, росіяни все необхідне Україні продавали, а ми – їм. Але така співпраця містила чимало загроз, оскільки наші підприємства значною мірою залежали від російських. Інакше кажучи, сусідня держава могла будь-якої миті «перекрити нам кисень» у оборонно-технічній сфері, створивши серйозні проблеми у виробництві тих чи інших зразків озброєнь та військової техніки. З початком військового конфлікту на Донбасі так воно і сталося...

Тому вже наприкінці 2014 року уряд поставив перед нашим ОПК завдання: максимально подолати залежність від російської «оборонки», вишукуючи для цього всі можливі шляхи. Долаючи чимало перепон, він почав дедалі більше відходити від неї.

На сьогодні найменша потреба в імпортозаміщенні в ракетно-космічній галузі – лише 4%, а найбільша – в авіабудуванні – 50%. Одним із піонерів у цій справі є

Безпілотний авіаційний комплекс UA-Бета

Харківський танковий завод: минулого року підприємству вдалося замінити понад 92% імпортованих комплектуючих. Із 52 компонентів для БТР-4, які підлягали імпортозаміщенню, вдалося вирішити питання по 48 позиціях.

Було б не зовсім чесно стверджувати, що Україна зовсім не потерпає від розірвання співпраці. Але ж зазнає збитків і Росія. Адже із 400 підприємств російського ВПК понад 130 мали тісні зв'язки з нашими, що, погодьтеся, не може не радувати...

Нагадаю, що на озброєнні російської армії перебувають ракети, вироблені на підприємствах Дніпра та Харкова. І це не прості ракети: вони призначені для несення ядерних боєголовок, тобто – за великим рахунком – гарантують національну безпеку країни. За інформацією російських мас-медіа, ці ракети становлять понад 60% ракетних військ стратегічного призначення РФ!

Окрім цього, виробництво авіаційних двигунів також здійснюється на українських заводах, зокрема, на «Мотор Січ». На них літають практично всі гвинтокрили РФ. А Миколаївська «Зоря» виробляє газотурбінні двигуни для кораблів, які перебувають на озброєнні ВМФ Росії.

Світло в кінці тунелю

У цьогорічному бюджеті Міністерства оборони передбачено понад 600 мільйонів гривень на проведення науково-дослідних робіт. Для порівняння: торік ця сума була майже в 4,5 раза меншою.

На сьогоднішній день колектив Державного науково-випробувального центру Збройних Сил України виконав понад 30 науково-дослідних робіт, 250 випробувань і 100 оперативних за-

Стойкість і мужність Української армії та підтримка народу стали основними чинниками, які поряд із тиском Заходу змусили Росію піти на «заморожування» агресії

вдань різної складності. Фахівці центру беруть активну участь у вдосконаленні наявних та розробці нових зразків озброєнь і техніки. Зокрема, вертольотів, бронетранспортерів, реактивних вогнететів, мінометів, а також безпілотних авіаційних комплексів, систем залпового вогню тощо.

Втім наші підприємства вже радують своєю новітньою чи глибоко модернізованою бойовою технікою. Наприклад, одне з підприємств Харківщини презентувало модернізовану систему «Град». Її розміщено на шасі КраЗ і оснащено кабіною на 5 місць. Керування вогнем, прицілювання і заряджання здійснюються в автоматичному режимі з кабіни, без безпосереднього втручання солдатів у її роботу.

Експерти з озброєнь відзначають високу якість продукції Київського заводу «Маяк». Незважаючи на те, що протягом десятиліть підприємство спеціалізувалося на виготовленні магнітофонів, сьогодні його спеціалісти здатні виробляти суперлегкий мобільний міномет, дальність стрільби з якого становить до 3,5 кілометра. При цьому у бойовий стан він приводиться за 30 секунд. А ось його «старший брат» «Молот» дозволяє вражати цілі на відстані – понад 7 кілометрів. Правда, вага

його становить 210 кілограмів, але йому «по зубах» більш серйозні цілі.

На цьому ж підприємстві опанували серійне виробництво антиснайперської гвинтівки калібру 12,7 мм з прицільною дальністю понад 2 кілометра.

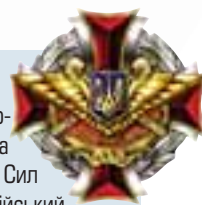
Державний концерн «Укроборонпром», що об'єднує головні оборонно-промислові підприємства України, 2016 року зосередився на серійному виробництві новітніх високотехнологічних радарів для задоволення внутрішніх потреб і поставок на експорт.

Сьогодні «Укроборонпром» працює над відновленням потенціалу в сфері виробництва контрбатареїних радарів станцій радіотехнічної розвідки для потреб Збройних Сил України.

Для початку серійного виробництва новітніх розробок у цій сфері потрібен певний час, щоб підтвердити технічні характеристики зразків, які зможуть повноцінно виконувати свої функції нарівні з уже відомими в Україні американськими контрбатареїними радіолокаційними станціями TPQ-36. Також серед пріоритетних напрямів роботи «Укроборонпрому» є реанімація виробництва комплексу далекої радіотехнічної розвідки.

Сергій ВАСИЛЬЧУК

ОГОЛОШЕННЯ

Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України оголошує Всеармійський конкурс «Кращий винахід року».

Прийом конкурсних матеріалів здійснюється з 1 червня по 1 вересня 2016 року. Умови конкурсу розміщені на офіційному сайті Міністерства оборони України www.mil.gov.ua у розділах «Новини» та «Діяльність» у рубриці «Наші конкурси» під назвою Всеармійський конкурс «Кращий винахід року». Переможці конкурсу нагороджуються дипломами I, II та III ступенів за відповідні місця в номінаціях та грошовими винагородами (тільки представники ЗС України).

Конкурсні матеріали надсилати на адресу: 03049, м. Київ, Повітрофлотський проспект, 28, Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України.

Контактні телефони: (044)2710873, (Кур'єр 21373),

тел./факс: (044)5201284, (067)2557866

НОМІНАЦІЇ КОНКУРСУ:

1. Кращий винахід в номінації «Авіаційна техніка та озброєння».
2. Кращий винахід в номінації «Бойові кораблі та озброєння».
3. Кращий винахід в номінації «Бронетанкова техніка та озброєння».
4. Кращий винахід в номінації «Автомобільна техніка».
5. Кращий винахід в номінації «Ракети та артилерійські системи».
6. Кращий винахід в номінації «Інженерна техніка та боєприпаси».
7. Кращий винахід в номінації «Техніка зв'язку».
8. Кращий винахід в номінації «Техніка військ протиповітряної оборони».
9. Кращий винахід в номінації «Медицина».
10. Кращий винахід в номінації «Стрілецьке озброєння та боєприпаси».
11. Кращий винахід в номінації «Утилізація надлишкових озброєнь, військової техніки, боєприпасів та ракет».
12. Кращий винахід в номінації «Матеріально-технічне забезпечення».

На підставі результатів розгляду матеріалів за вищезазначеними номінаціями конкурсна комісія визначає кращі винаходи (корисні моделі) по видах Збройних Сил України:

кращий винахід року у Сухопутних військах;

кращий винахід року у Повітряних Силах;

кращий винахід року у Військово-Морських Силах.

ВРЯТУВАТИ ЖИТТЯ

Національний військово-медичний клінічний центр Міністерства оборони України справедливо називають островцем здоров'я військовиків. І це справді так: за 25 років незалежності України в його стінах отримали необхідну медичну допомогу сотні тисяч військовослужбовців, членів їхніх сімей та ветеранів Збройних Сил України

А з початком антитерористичної операції він став головним військово-медичним закладом для всіх, хто захищає рідну землю від ворога, незважаючи на відомчу належність. Напередодні Дня медичного працівника «Військо України» зустрілося з начальником центру – генерал-майором медичної служби, кандидатом медичних наук, заслуженим лікарем України Анатолієм Казмірчуком, який розповів про сьогоднішній унікальний лікувальний заклад.

– Торік нам виповнилося 260 років. За цей час особовий склад брав участь у всіх війнах, що точилися на теренах нашої держави в різні часи, зокрема у Першій і Другій світових. Лікувалися тут і радянські воїни зі складу 40-ї армії, що воювала в Афганістані. Якщо підрахувати, скільки часу госпіталю доводилося надавати медичну допомогу в періоди ведення бойових дій, то це становитиме більше ніж тридцять років.

Ну а сьогодні ми лікуємо наших синів, братів, які захищають Україну від російських окупантів.

– Тут, у Центрі, як ніде інде відчувається холодний подих війни: на алеях можна зустріти молодих людей, які пересуваються на милицях, а то й в інвалідних візках...

– Коли бачу цих хлопців, серце кров'ю обливається. Звичайно, вражає їхня мужність, жага до життя, бажання якнайшвидше

За час проведення антитерористичної операції ми пролікували близько 18 тисяч поранених та хворих військовослужбовців, які відстоюють територіальну цілісність нашої країни

одужати, повернутися знову до строю. Особливо вражає надлюдська сила волі деяких наших бійців, які внаслідок мінно-вибухової травми втратили одну, а то й обидві ноги – я маю на увазі той момент, коли вони починають за-

ново навчатися ходити на протезах. Як правило, цьому впродовж декількох місяців передують величезна кількість етапних оперативних втручань з підготовки культі, підбору необхідного протезу, тривалі заняття з лікарями та медичним персоналом. Із деякими бійцями ми підтримуємо зв'язок і надалі, вже навіть після демобілізації, а один із них тепер працює в одній із благодійних організацій та допомагає хлопцям, які перебувають на лікуванні в центрі. Хочу зауважити, що цей колишній військовослужбовець, втративши нижню кінцівку, сьогодні самостійно водить авто та впевнено пересувається на «обох ногах». А ще хочеться зробити все можливе та неможливе, щоб фізичні та психологічні рани, яких зазнали наші солдати, якомога скоріше загоїлися.

– І це вдається?

– Про це, звичайно, краще їх запитати. Але, зі спілкування з бійцями, їхніми рідними та близькими, які їх провідують, знаю: лікуванням вони задоволені. Розумію, що хлопці, які потра-

пили до нашого центру, горять бажанням якомога швидше повернутися до повноцінного життя. Коли ж процес лікування де-що затягується, а це залежить від багатьох об'єктивних чи суб'єктивних чинників, часто зовсім незалежних від професіоналізму лікаря, починають нервувати. Але мої колеги докладають максимум зусиль та завжди знаходять порозуміння зі своїми пацієнтами, роз'яснюючи їм особливості перебігу поранення чи захворювання, переконуючи в ефективності сучасного лікування тощо.

– Скільком учасникам бойових дій на Сході країни у Центрі надано допомогу?

– Антитерористична операція почалася, як відомо, 14 квітня 2014 року. За час, що минув відто-

ді, ми пролікували близько 18 тисяч поранених та хворих військовослужбовців, які відстоюють територіальну цілісність нашої країни. Для порівняння можу навести дані щодо надання допомоги воїнам під час ведення десятилітньої війни в Афганістані – за той період у госпіталі було проліковано майже 800 військовослужбовців. Гадаю, що ці цифри говорять самі за себе.

Лікарі, хірурги, травматологи, нейрохірурги центру щорічно виконують близько 15 тисяч оперативних втручань. Зауважу, що більшість операцій були складними і надскладними: йшлося про збереження не лише здоров'я, а й життя людей. У абсолютній більшості ми вигравали двобій зі смертю.

– Шкода, що не завжди...

– Лікар, як писав Микола Пирогов, може бути професіоналом вищого ґатунку, але чарівником йому ніколи не стати. На жаль, в медичній практиці трапляються випадки, коли і професіонали з великої літери безсильні. Такі реалії життя. Проте можу зауважити, що відсоток летальності серед військовослужбовців – учасників АТО, котрі дістали важкі поранення і були доправлені до нашого центру, є дуже низьким. Цей факт мене радує і як керівника, і як звичайну людину. Зазначу, що за ці кілька років наші хірурги набули величезний досвід у лікуванні вогнепальних поранень, бойових травм, значно підвищили свій професійний рівень, виконуючи надскладні операції.

– **Неоголошена проти України війна триває вже третій рік поспіль. Скажіть, будь ласка, коли навантаження на ваших колег було найбільшим?**

– Влітку і восени 2014-го. Адже саме тоді військове протистояння досягло апогею. Були дні, коли на лікуванні в госпіталі одночасно перебувало 1200-1400 хворих. Але після підписання Мінських домовленостей поранених у нас поменшало. Хоча бійці із зони АТО в нас є постійно: ми лікуємо не лише тих, хто зазнав поранень, а й тих, хто має хронічні захворювання.

На сьогодні вже понад 100 наших фахівців відряджалися до регіональних медичних центрів, мобільних госпіталів, лікарень, які розташовані в зоні АТО для надання допомоги у лікуванні поранених та хворих військовиків. Річ у тім, що в деяких з них бракує спеціалістів, які є в нас. Нині наші фахівці працюють у лікарнях Донеччини та Луганщини у складі бригад посилення.

– **Ми добре знаємо, в якому жалюгідному стані перебувають районні, міські лікарні: потрапивши туди, людина вимушена все необхідне для лікування купувати власним коштом. А що скажете про військову медицину?**

– Без проблем теж не обходиться, але військовослужбовець, незважаючи на звання, посаду, інші чинники повністю забезпечується необхідними лікарськими засобами, отримує потрібне обстеження.

Наведу такий приклад. Минулого року на лікуванні в нас перебував військовослужбовець Роман Р. – 36-річний боєць однієї з механізованих бригад. Він, потрапивши до рук бойовиків, зазнав страшних катувань. Потім, коли в результаті обміну полонених опинився на волі, переніс 8 оперативних втручань, після чого потрапив до нас. Шанси на те, що чоловік виживе, були досить примарними. Але ми за 4 місяці робили все можливе, щоб врятувати його, витративши на лікування майже мільйон гривень.

Можливо, говорити про гроші, коли йдеться про життя захисника країни та ще й батька неповнолітніх дітей, і не зовсім доречно. Але я згадав про цей випадок лише для того, щоб читач зрозумів:

У нас працюють 30 заслужених лікарів України, 10 докторів і 65 кандидатів медичних наук, 4 професори, понад 250 лікарів вищої категорії

ми завжди докладаємо максимум зусиль професійних і матеріальних задля спасіння життя пораненого чи хворого.

– **Чи задоволені ви технічною та діагностичною базою центру? Адже, як відомо, правильний діагноз є запорукою успішного лікування.**

– Знаєте, за десятки років у медицині не зустрічав керівника медичного закладу, задоволеного технічним та іншим його оснащенням (посміхається). Я – не

виняток. Але разом з тим хочу сказати, що наша база є доволі пристойною. Наприклад, центр оснащений діагностичною і лікувальною апаратурою, виробниками якої є провідні фірми світу. Незадовго до початку антитерористичної операції ми придбали сучасні комп'ютерний і магнітно-резонансний томографи, інші технічні засоби, які допомагають з високою ймовірністю виявляти ті чи інші захворювання людини. А нещодавно один із благодійних фондів передав нам нове обладнання для проведення магнітотерапії. Воно є досить ефективним та застосовується при проведенні реабілітаційних заходів пораненим, лікуванні низки інших захворювань. Передбачається, що найближчим

часом ми отримаємо ще кілька пристроїв для проведення магнітотерапії.

У клініках використовуються новітні методи лікування. Наприклад, у клініці ушкоджень зас-

тосовують усі види сучасного металоостеосинтезу кісток, здійснюють сучасне ендопротезування, виконують низку мікрохірургічних операцій.

– **Якою б досконалою не була техніка, вона все ж не здатна повністю замінити людину...**

– Я пишаюся колективом, який очолюю. У нас працюють 30 заслужених лікарів України, 10 докторів і 65 кандидатів медичних наук, 4 професори, понад 250 лікарів вищої категорії.

Повірте, ці звання вони отримали не завдяки перебуванню на тій чи іншій посаді та не тому, що «час прийшов», а завдяки високим професійним якостям, умінню нестандартно мислити і за вкрай складних ситуацій, коли йдеться про життя хворого, обирати єдине правильне рішення. Я навмисне не називаю імен та прізвищ кращих лікарів і медсестер: не хочу нікого образити. Скажу так: я вдячний усім, хто працює поруч зі мною, за те, що будь-якої миті готові все кинути і примчати до центру, якщо це потрібно для порятунку життя пацієнта.

– Чи довелося з початком АТО перебудовувати всю діяльність центру?

– Ми, військові медики, завжди повинні бути готові до різних НП. Усіх нюансів не розкриваємо, але скажу, що початок неоголошеної війни не заскочив нас зненацька: перші поранені, які почали надходити до центру, від-

разу отримували кваліфіковану допомогу за всіма напрямками хірургічного чи терапевтичного профілю. Лише протягом перших шести місяців антитерористичної операції наш центр прийняв із її зони близько 1 800 поранених і хворих.

– А з іншими медичними закладами співпрацюєте?

– Так. У складних діагностичних випадках долучаємо за потреби до консультацій наших колег із провідних медичних установ держави (Національна академія медичних наук України, Інститут травматології та ортопедії тощо). Під час надскладних оперативних втручань часто запрошуємо для консультацій провідних фахівців з інших лікувальних установ, разом із ними оперуємо.

– Центр кілька разів поспіль відвідували канадські лікарі – фахівці зі щелепно-лицевої хірургії та стоматології, які надали допомогу нашим військо-

викам. Розкажіть про цю благодійну акцію.

– Спільно з нашими фахівцями канадські пластичні хірурги прооперували понад 100 пацієнтів, провели більше 180 реконструктивних втручань, а також проконсультували понад 200 осіб. За два роки нашої співпраці відбулися чотири такі місії. Зауважу, що канадські лікарі, серед яких, до речі, є й українці за походженням, працювали безкоштовно. Ця акція була проведена за безпосередньої підтримки уряду Канади. Про високу оцінку спільної роботи з нашими колегами з Канади свідчить те, що особисто Президент нашої держави Петро Порошенко за вагомий внесок у збереження здоров'я українських воїнів нагородив трьох канадських лікарів державними нагородами.

Ми щиро вдячні уряду Канади за надану нам сучасну апаратуру вартістю майже 200 тисяч доларів.

Інтерв'ю провів Сергій ЗЯТЬЄВ

Спільно з нашими фахівцями канадські пластичні хірурги прооперували понад 100 пацієнтів, провели більше 180 реконструктивних втручань, а також проконсультували понад 200 осіб

«УКРАЇНА У НАС ОДНА І БОРОНИТИ ЇЇ ПОВИНЕН КОЖЕН»

Пенсіонери Олена та Валерій Варлампачуки часто відвідують Військово-медичний клінічний центр Центрального регіону України. Але не як пацієнти. Вони прагнуть якомога частіше провідувати хлопців – учасників антитерористичної операції, які тут лікуються

Того дня, як і зазвичай, подружжя прийшло не з порожніми руками: з кошиком піріжків, які хвилини за 10-15 розійшлися по палатах! Спілкуючись із пораненими, старенька все допитувалася в них, що їм принести наступного разу. Попри запевнення, що в них все є, вона все ж пообіцяла приготувати хлопцям «чогось смачненького».

– Годують бійців непогано, але ж ми розуміємо, що інколи їм хочеться чогось домашнього, – зазначає Валерій. – У більшості тих, хто тут лікується, родичі проживають за кілька сотень кілометрів і не можуть часто їх навідувати. А Олена в мене відмінний кулінар!

З початком неоголошеної війни всі військово-медичні заклади нашої країни були заповнені по-

раненими бійцями. Міністерство оборони вживало екстрених заходів, щоб налагодити їхнє лікування. І в цій складній ситуації допомогу нашим захисниками надали сотні тисяч пересічних громадян.

Серед волонтерів, які допомагають нашим бійцям, можна зустріти і людей, які й самі потребують допомоги. Житель Херсона Григорій Янченко – один із них.

1968 року він проходив службу в радянській армії. Десантником. Під час придушення «антикомуністичного заклоту» в Чехословаччині дістав поранення. Через багато років воно дало про себе знати, тож довелося ампутувати ноги. Обидві. Вітчизняні протези йому не підходять, а на імпорتنі немає коштів. Тож пере-

сувається на інвалідному візку. З початком бойових дій на Сході країни він цілі дні проводить біля міського торговельно-розважального центру: збирає помертвування для захисників України.

За словами Григорія, волонтерствувати він почав ще у квітні 2014-го – після того, як «зелені чоловічки» окупували Крим. Спочатку він із колегами-однодумцями передавав військовикам 79-ї і 25-ї аеромобільних бригад продукти харчування, чай, каву. А коли стало зрозуміло, що вони потребують не лише цього, почав їздити у візку по ринках міста. Згодом йому стали допомагати колишні учасники Майдану, зокрема, Сергій Обидець та Андрій Коваленко.

– Хоча й зрідка, але буваю серед хлопців, які воюють на Сході, – говорить Григорій Миколайович. – Спілкування з ними додає мені сил, оптимізму і віри в нашу спільну перемогу.

Жителька міста Старокостянтинова, що на Хмельниччині, Оксана Радущинська – інвалід з дитинства. Проте молода жінка намагається жити повноцінним життям: навчається в університеті, як журналіст готує репортажі про життя міста, пише пости в соціальних мережах. А з початком російської агресії, навесні

2014 року, вона спільно з однодумцями створила самодіяльний колектив, який почав давати в місті та області благодійні концерти. Тоді, влітку 2014-го, бійцям бракувало найнеобхіднішого: бронежилетів, захисних шоломів, обмундирування та багато чого іншого. Тож за кошти, зібрані під час виступів, Оксана та її однодумці все це купували і відправляли в район бойових дій. І хтось скільком нашим хлопцям їхні «броники» чи шоломи врятували життя?.. Лише протягом минулого року вони доставили в район бойових дій понад 20 тонн гуманітарних вантажів – починаючи від засобів особистої гігієни і закінчуючи маскувальними сітками та грубками-буржуйками. У цій благодійній справі Оксані допомагають і найрідніші люди – батьки.

Олена Мокренчук народилася в Донецькій області. Вчителювала, згодом перекваліфікувалася на журналіста і останнім часом – до подій на Майдані – очолювала інформаційний відділ Всеукраїнського союзу об'єднань євангельських християн-баптистів, а також факультет журналістики Київського християнського університету.

– З початком бойових дій на Донбасі доставляла бійцям 72-ї механізованої бригади благодій-

ну допомогу, – розповідає жінка. – А восени 2015-го створила групу «Солдатська пошта», до якої увійшли небайдужі до проблем оборонців України люди. Разом з ними розвозимо продукти харчування, предмети першої необхідності, інші речі, які рідні передають своїм чоловікам та синам.

Цю жінку знають навіть у тих підрозділах, які дислокуються в найгарячіших точках Донбасу: попри високу ймовірність потрапити під обстріли з мінометів чи навіть «Градів», вона привозить нашим хлопцям продукти харчування, а взимку ще й теплі речі. При цьому «Солдатська пошта» допомагає також і жителям населених пунктів неподалік лінії розмежування, що фактично відрізані від цивілізованого світу. Дуже часто місцеві не мають змоги навіть хліба купити. У Олени Мокренчук четверо дітей, троє онуків, які теж потребують її уваги та опіки. Вона неодноразово потрапляла в ситуації, коли її життя висіло на волосині. Але ця мужня жінка вважає, що допоки на нашій землі перебувають окупанти, потрібно боротись за її звільнення.

Нашим солдатам допомагають і діти. Наприклад, учасники дитячого гуртка авіамоделювання, зі Львова виготовили для Збройних Сил 15 безпілотних літальних апаратів. Діти, за словами керівника гуртка, працюють у майстерні цілими днями. Їм, звісно, допомагають і дорослі львів'яни. Безпілотники вони передають на Донбас через волонтерів.

Із самого початку протистояння російській агресії допомогу нашим бійцям надає колектив Бобринецької автомобільної школи. Її працівники разом з іншими жителями Бобринця час від часу відправляють у район АТО продукти харчування, ремонтують техніку для військових частин. Зокрема, для 3-го окремого полку спеціального призначення.

Олену Мокренчук знають у багатьох підрозділах

Колектив Бобринецької автошколи

– Я підтримую зв'язок із окремими офіцерами цієї частини і тому знаю про ті проблеми, які виникають в наших земляків, – говорить директор автошколи Володимир Волкотруб. – Ми, звичайно, не чарівники, щоб одним рухом вирішувати їх. Але дещо можемо зробити. Наприклад, відремонтувати автомобіль, передати ту чи іншу запчастину, якої хлопці не можуть знайти на місці.

Особовий склад підрозділу, яким командує капітан Максим Брянчиков, мабуть, не раз добрим словом згадував пана Володимира та його колег. Дружні стосунки виникли і з особовим складом Криворізького батальйону територіальної оборони, який теж перебуває в зоні антитерористичної операції.

Налагоджена співпраця і з Бобринецьким районним військоматом, якому важко самотужки вирішити всі ті проблеми, що виникають під час проведення так званих мобілізаційних хвиль. Одна з них – транспортна. Річ у тому, що після всіх «реформ», проведених у попередні роки, військкоматівці залишилися, можна сказати, босими і голими. Тож за відсутності автомобіля не спроможні навіть доставити мобілізованих на полігон, де вони проходять підготовку перед відправкою в зону АТО.

– Не було випадку, що ми б звернулися до Володимира Юрійовича по допомогу, а він нам відмовив, – каже військовий комісар району підполковник Микола Капітоненко. – І це при тому, що пальне сьогодні є доволі дорогим, я вже не кажу про амортизаційні витрати. Проте на військовий полігон Широкий Лан, що в сусідній Миколаївській області, ми доставляємо хлопців вчасно.

Автошкола надає офіцерам РВК приміщення, де вони організовують і проводять військово-патріотичні заходи, зокрема, зустрічі місцевої молоді з вояками, котрі повернулися з району бойових дій. Налагоджена співпраця і з громадською організацією «Ветерани-прикордонники». Працівники школи допомагають у створенні музею при місцевій школі, підтримують громадську організацію «Адреналін» – молодіжний клуб, члени якого займаються мотокросом. Зокрема, надали їм приміщення для зберігання їхнього обладнання. Безкоштовно.

Влітку 2014 року родину Волкотрубів спіткало страшне горе – загинув Віталій, молодший брат Володимира. Він, солдат вже зга-

дуваного 3-го полку спецпризначення, разом з бойовими побратимами перебував на Донбасі, де виконував відповідальні завдання: у 2014-му звільняв від бойовиків міста і села Донеччини, обороняв луганський аеропорт. Біля Іловайська разом зі своїм підрозділом потрапив у так званий «котел». При виході з нього був смертельно поранений ворожим снайпером. Посмертно нагороджений орденом «За мужність» 3-го ступеня.

– Пам'ять про брата зобов'язує мене особисто і моїх друзів допомагати нашим захисникам, – каже Володимир Юрійович.

Третій рік поспіль триває неоголошена війна проти України. Третій рік поспіль наші солдати стримують знахабнілого ворога. Люди, про яких ми розповіли, не несуть служби на блокпостах, не знищують диверсантів. Та вони роблять значний внесок у зміцнення нашої обороноздатності, зокрема так, як подружжя Варлампачуків, – підбадьорюють бійців, демонструючи їм повагу всього українського суспільства.

Сергій ЗЯЧУК

Григорій Янченко з перших днів бойових дій на Сході країни збирає допомогу для захисників України

ЖИТТЯ ПІСЛЯ СЛУЖБИ

Офіцери, звільнені з військової служби або які готуються до звільнення, мають право на безкоштовну професійну перепідготовку. Але в державі ніколи не вистачало на це коштів

Ситуація особливо загострилася, коли розпочалася антитерористична операція на території Донецької та Луганської областей. Із проведенням демобілізації звільнених офіцерів стало ще більше, а питання їхньої перепідготовки й досі залишається неврегульованим. Але це не означає, що все зовсім погано. Президент Міжнародного фонду соціальної адаптації Володимир Рубцов розповів, що Королівство Норвегія вже 12 років поспіль сприяє у перепідготовці українських військовослужбовців запасу, допомагає їм опановувати мирні спеціаль-

ності. І за весь цей час дипломи державного зразка за різними напрямками отримали понад вісім тисяч звільнених військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань.

Самі норвезькі дипломати відзначають, що навіть ті військовослужбовці, хто вже в запасі, завжди є важливим кадровим ресурсом для будь-якої країни. І цей ресурс потрібно правильно використовувати.

Надзвичайний і Повноважний Посол Королівства Норвегія в Україні та Білорусі Йон Елведал Фредріксен зазначив, що пере-

підготовка українських військовослужбовців є найбільш стійким двостороннім проектом між країнами. Він наголосив на геополітичній обстановці в Україні і зазначив, що міжнародна підтримка нам особливо потрібна, особливо в умовах проведення антитерористичної операції на Донбасі.

Важливо, що ці курси дозволяють не тільки набути нову цивільну спеціальність, а й зняти психологічну напругу. Адже в людей, які багато років перебували у військовому середовищі і виконували специфічну роботу, завжди є обережність перед цивільним жит-

Учасниками Проекту з професійної перепідготовки можуть бути як військовослужбовці, так і члени їхніх сімей

тям. Вони переживають, що можуть стати незатребуваними після звільнення, тож переймаються майбуттям.

Але, як кажуть психологи, життя після служби не закінчується, а офіцер після звільнення в запас може посісти високе становище в суспільстві і мати належний соціальний статус. Потрібно просто налаштувати себе на активне життя.

Тому в основу норвезького проекту покладено професійну перепідготовку цільової групи на цивільні спеціальності, що користуються попитом на ринку праці України, сприяння учасникам проекту у правовій та соціальній адаптації до умов життя у громадянському суспільстві. Заняття проводяться в навчальних закладах України за сприяння норвезького університету Нурланда.

Загалом випускники отримують три документи: свідоцтво про професійну перепідготовку державного зразка (від навчального закладу України), спільний сертифікат університету Нурланда та українського навчального закладу, спільний диплом Міністерства закордонних справ і Міністерства оборони Норвегії.

Під час професійної перепідготовки учасники проекту отримують допомогу в правовій адаптації, психологічній реабілітації, працевлаштуванні та організації власного бізнесу. Це завдання покладено на громадські організації, фонди, державні установи, місцеву адміністрацію та підприємства малого бізнесу, а координатором є Міжнародний фонд соціальної адаптації. Проект фінансується Міністерством закордонних справ Норвегії за участю українських

партнерів проекту. Їхня частина витрат становить не менше 20 відсотків від загального обсягу фінансування з норвезького боку.

Важливо, що наші партнери поставили вимогу, що учасниками проекту можуть бути як військовослужбовці, так і члени їхніх сімей. Така практика широко застосовується в європейських країнах. Врахований і гендерний чинник. Кількість жінок і членів сімей військовослужбовців у кожному семестрі має становити не менше 30 відсотків від загальної чисельності учасників проек-

ту. Всі учасники професійної перепідготовки повинні мати вищу освіту (не нижче «бакалавра») і бути не старше 50 років. Усі кандидати на участь у проекті проходять індивідуальну співбесіду і тестування.

Нині до проекту залучено 12 вищих навчальних закладів України, два з яких в Києві, решта в регіонах. Також у підготовці беруть участь різні громадські та комерційні організації, власники бізнесу, центри зайнятості тощо.

Ігор ПАРУБСЬКИЙ

25 травня 2016 року в Україну повернулася з російської в'язниці народний депутат України, українська льотчиця Надія Савченко

МІСІЯ ЗДІЙСНЕННЯ

Консолідація навколо Надії Вікторівни патріотично налаштованих політиків та громадських активістів повинна значно посилити протидію проросійським силам, які будь-що намагатимуться із середини нашої країни руйнувати її державність. На жаль, і досі серед відомих українських діячів достатньо персонажів, які живуть за рахунок російського капіталу і керуються принципом «гроші не пахнуть». З другого боку, українські патріоти мають діяти виважено, із прорахуванням ситуації на багато кроків вперед, завчасно виявляючи, коли їхня рішуча позиція щодо важливих для країни питань може бути використана симпатиками Путіна на шкоду Україні.

Треба звернути увагу на концептуально важливу подію – Володимир Путін, звільнивши Надію Савченко, майже вперше пішов на

поступки антипутінській коаліції. Це є ключовим моментом, який не можна втратити. Майже одразу після звільнення Надії Савченко 27 травня 2016 року російський лідер Володимир Путін, перебуваючи з візитом у Греції, зробив заяву, що Росія ні з ким не обговорюватиме повернення Криму Україні: «Що стосується Криму, це питання, ми вважаємо, закрито остаточно. Це історичне рішення людей, які мешкають у Криму». І тут нам нині не можна помилитися. Кожен українець повинен чітко раз і назавжди усвідомити, що займатися врегулюванням ситуації на Сході нашої країни, забувши про Крим, – це боротися з наслідками хвороби, а не лікувати її саму. Саме тепер необхідно всіляко активізувати кримську проблематику в ході переговорного процесу.

На жаль, Україна поки що програє Російській Федерації в інформаційній боротьбі. Зокрема, під час спілкування з мешканцями Криму, які періодично приїждять на материкову Україну заради врегулювання правових питань (переоформлення паспортів, оформлення свідоцтв про народження, легітимізація атестатів про освіту тощо), стає зрозумілим, що існує декілька міфів, в які досі вірять багато мешканців півострова.

Перший – всі події, які відбуваються останнім часом в Україні, – це не боротьба українського народу за краще життя, а інспірована США боротьба з Росією. Тут можна на протипагу поставити просте питання: невже країна із часткою у світовій економіці у 15% (США) має настільки побоюватися країну, частка якої становить трошки більше 3%, тобто Російську Федерацію?

До цього можна додати, що частка фінансів Росії у сукупних світових активах становить аж 1%.

Інший міф, у який вірять люди на території півострова – відсутність російських регулярних військ на Донбасі. Цей міф швидко розвалюється, коли постає питання щодо походження зброї та боєприпасів на окупованих територіях.

Ще один міф – про легитимність так званого «референдуму» у Криму руйнується просто, коли згадується про силове захоплення приміщення парламенту та уряду Криму.

Аналіз ситуації показує, що добровільне повернення Криму Росії на даному етапі є практично нереальним. Утім, і легалізувати на міжнародному рівні захоплення півострів Кремль також не може. Отже, про повернення Росії на міжнародну арену в ролі адекватного цивілізованого суб'єкта з анексованим Кримом керівникам Російської Федерації годі й думати. Тому у розв'язанні даного питання російська сторона зацікавлена не менше за Україну.

На жаль, віддати, як забрали, півострів не є можливим, оскільки свої ж не зрозуміють, а ось повернути Крим поступово є місією цілком здійсненною. Треба підібрати формулу такого процесу. Як варіант перехідною моделлю відновлення справедливості в контексті повернення Криму Україні може стати тимчасовий статус Криму в складі своєрідної конфедерації з Росією. Я

к відомо, конфедерація може складатися з країн-членів, що тимчасово делегують свій суверенітет, які у своїх повноваженнях вважаються цілком суверенними і зали-

Кожен українець повинен чітко раз і назавжди усвідомити, що займатися врегулюванням ситуації на Сході нашої країни, забувши про Крим, – це боротися з наслідками хвороби, а не лікувати її саму

шають право на вихід. Ключовим тут є право на вихід. Ось цим правом на вихід зі складу конфедерації з Росією міг би скористатися Крим, а після того повернутися до України. Слід додати, що варіант конфедерації може створити і певне підґрунтя для перегляду взаємовідносин окупованого півострова з материковою Україною. Попри бравурні заяви російської влади Криму щодо належного забезпечення анексованої української території електроенергією, питною водою та налагодженої транспортної логістики, ситуація

не така вже й райдужна, а без підтримки з континенту півострів очікує дуже сумна перспектива.

Виникає запитання, який механізм допоможе реалізувати вищезгаданий сценарій повернення Криму Україні через проміжний етап конфедерації? Насправді нічого нового вигадувати не треба. Відповідь вже тривалий час лунає з уст як президента Росії, так і від його поплічників. Необхідним є внесення змін до конституції РФ в частині створення автономних прав для Криму через конфедерацію з Росією. Ще одним чинником, який має полегшити діалог РФ із цивілізованим світом, є амністія політ'в'язнів, а також осіб, які переслідуються за так званий екстремізм, причому їм у провину ставлять діяльність, яку вони здійснювали ще за часів української влади в Автономній Республіці Крим. І тільки після цього можна перейти до розмов про перспективу зняття санкцій з Росії, а до того предметом дискусії може бути лише збільшення санкційного тиску.

Сергій МЕЛЬНИК

Аби анексувати Крим, Російська Федерація ввела на український півострів регулярні війська

Базис суспільного і державного устрою

«Пакти й конституції законів та вольностей Війська Запорозького», що були написані його гетьманом Пилипом Орликом, або так звана Конституція Пилипа Орлика 1710 року, є однією з перших конституцій Європи

Історія нашої Конституції сягає глибини віків. Її підґрунтям є такі відомі світові пам'ятки правової культури, як «Руська правда», «Литовські статuti».

Безпосереднім початком історії українських конституцій вважають 5 квітня 1710 року, коли в м. Бендерах (сучасна територія Республіки Молдова) було затверджено документ під назвою «Правовий устрій та конституція відносно прав і вольностей Війська Запорозького, укладені ясно-

вельможним паном Пилипом Орликом, новообраним гетьманом Війська Запорозького, і генеральною старшиною, полковниками, а рівно ж і самим Військом Запорозьким, схвалені обома сторонами і скріплені найяснішим гетьманом на вільних виборах урочистою присягою року Божого 1710 квітня п'ятого у Бендерах».

У підготовці проекту конституції 1710 року, окрім гетьмана Пилипа Орлика, брали також участь А. Войнаровський, Г. Гер-

Робота щодо створення нової Конституції держави розпочалася відразу ж після проголошення Декларації про державний суверенітет України

ник, К. Гордієнко та інші відомі представники як військових, так і духовних кіл тогочасного українського суспільства.

Яскравою сторінкою історії українських конституцій є період УНР-ЗУНР (1917-1921 рр.), коли було ухвалено низку конституційних актів (чотири Універсали Української Центральної Ради, Конституція УНР, закони УНР про державні символи, громадянство, національно-персональну автономію тощо; Тимчасовий основний закон ЗУНР, її законодавство; Акт злуки від 22 січня 1919 р.; конституційні акти Української держави гетьмана Павла Скоропадського), а також низка конституційних проектів, зокрема проект Конституції УНР професора Київського університету Отто Ейхельмана (1920 р.), проект Конституції УНР доктора Степана Барана (1920 р.).

Невід'ємною складовою історії українських конституцій є акти конституційного характеру Карпатської України та документи Української головної визвольної ради 1940-1950 років.

Конституційний процес в незалежній Україні

Після проголошення незалежності України 1991 року розпочалася копітка робота, спрямована на створення нової Конституції держави.

Варто зауважити, що ця робота розпочалася відразу ж після проголошення Декларації про державний суверенітет України. Отже, складний і тривалий конституційний процес має свою історію, яку теж необхідно знати.

24 жовтня 1990 року Верховна Рада ухвалила постанову «Про Комісію по розробці нової Конституції Української РСР», згідно з якою цій комісії було доручено створити робочі групи з підготовки окремих розділів проекту Конституції, залучивши до них провідних вчених і фахівців з відповідних галузей знань. Перед Президією Верховної Ради було поставлене завдання внести на розгляд сесії Верховної

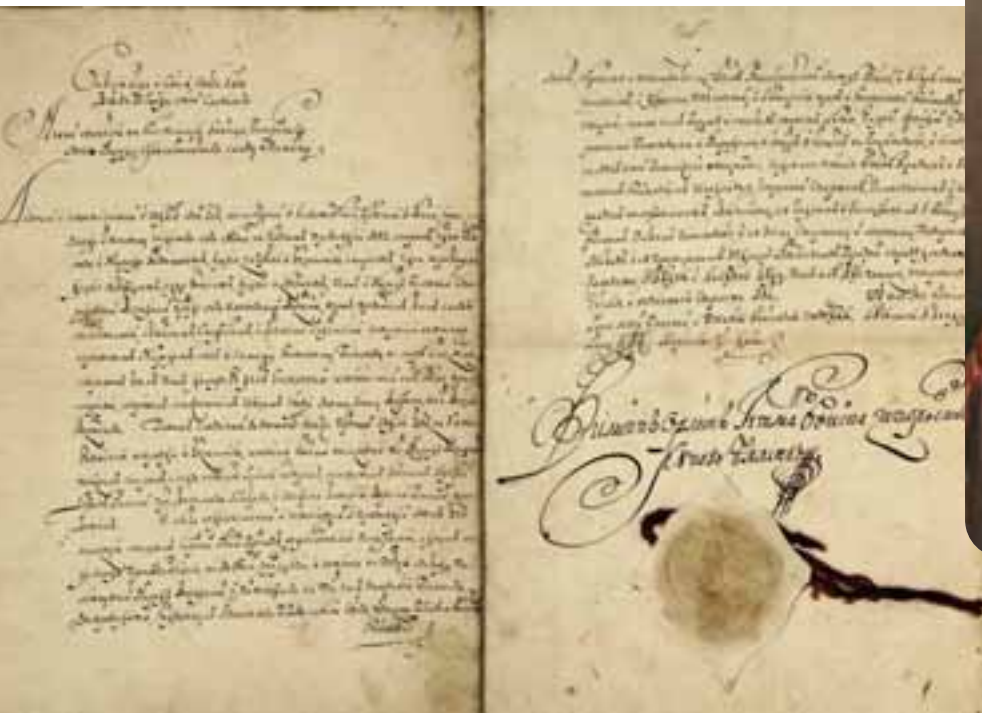
Ради в грудні 1990 року Концепцію нової Конституції.

1 листопада 1990 року на першому засіданні комісії по розробці нової Конституції було наголошено, що новий Основний Закон на конституційному рівні закріпить основні положення Декларації про державний суверенітет України, стане надійним фундаментом розбудови суверенної правової держави.

4 грудня 1990 року відбулося чергове засідання Конституційної комісії Верховної Ради, на якому було розглянуто проект Концепції нової Конституції України, розроблений робочою групою Конституційної комісії.

Наступне засідання Конституційної комісії відбулось у лютому 1991 року, на ньому обговорювався проект Концепції нової Конституції з урахуванням зауважень і пропозицій, що були висловлені депутатами, вченими-юристами та іншими фахівцями.

22 травня 1991 року Верховна Рада розглянула Концепцію нової Конституції України і доручила комісії по розробці нової Конституції доопрацювати її з урахуван-

Перша конституція України – «Угоди та домовленості між гетьманом Пилипом Орликом та Військом Запорозьким (Конституція Пилипа Орлика)»

28 червня 1996 року Верховна Рада України після довготривалих дебатів прийняла чинну Конституцію України – Основний Закон держави

ням обговорення і винести для схвалення на засідання Верховної Ради, яке відбулося 19 червня 1991 року.

Відповідно до схваленої Концепції 1 липня 1992 року Верховною Радою України був розглянутий проект нової Конституції нашої держави. Було прийняте рішення винести його на всенародне обговорення. За декілька місяців до комісії надійшло майже п'ятдесят тисяч зауважень і пропозицій.

8 жовтня 1993 року Верховна Рада ухвалила постанову, відповідно до якої проект нової Конституції мав бути доопрацьований за результатами всенародного обговорення та обговорення у Верховній Раді. Остаточний варіант проекту нової Конституції України, доопрацьований Конституційною комісією, був датований 26 жовтня 1993 року. Таким чином, саме цього дня практично завершився перший етап конституційного процесу в Україні.

Конституційний процес в Україні вступив у свій другий етап лише 20 вересня 1994 року, коли Верховна Рада своєю постановою визначила чисельний склад (у кількості 40 осіб) комісії з опрацювання проекту нової Конституції України.

З метою прискорення процесу доопрацювання наявних матеріалів, вивчення і узагальнення підготовлених альтернативних проектів нової Конституції (а їх було до десяти) розпорядженням

Людина, її права і свободи проголошені конституційним пріоритетом Української держави

Конституцією закріплені гарантії функціонування духовної сфери життєдіяльності суспільства і людини

Співголів Конституційної комісії – Президента України і Голови Верховної Ради України від 19 червня 1995 року було створено робочу групу Конституційної комісії.

28 червня 1996 року Верховна Рада України після довготривалих дебатів прийняла чинну Конституцію України – Основний Закон держави. Слід нагадати, що конституційний процес у нашій державі тривав п'ять років. Він, по суті, розпочався від моменту проголошення української державності, а реальне створення Основного Закону започатковане підписанням Конституційного договору між Президентом та Верховною Радою 8 червня 1995 року.

На той час предметом найбільш гострих суперечок між депутатами, фракціями, представниками різних політичних течій постали проблемні питання про структуру та владні повноваження законодавчої влади, доцільність інституту президентства в Україні та про приватну власність.

Слід зазначити, що ефективність нашого Основного Закону,

його значущість і дієвість багато в чому залежали від того, як вирішувалися названі вище питання. Нерідко висловлювались діаметрально протилежні погляди, декілька разів парламент перебував на межі кризи, особливе законодавче напруження викликали питання інституції президентства та структури законодавчого органу.

Прибічники сильної президентської влади вбачали в ній запоруку ефективної протидії загрозам суспільної дестабілізації, політичному сепаратизму. Вони виходили з того, що українське суспільство потребує єдиної інтегруючої сили, наділеної широкими повноваженнями.

У ході дебатів висловлювались і протилежні думки – про неприпустимість законодавчого закріплення сильної президентської влади в Україні, що б могло, на їхню думку, привести до авторитаризму й узурпації влади.

Також, суперечки розгорнулись навколо питання про двопалатний парламент – Національні збори з Палати депутатів та Сена-

ту, як це передбачалося проектом Конституції від 11 березня 1996 року. У світі поширена думка, що саме двопалатний парламент сприяє оптимізації законодавчого процесу: верхня палата представляє інтереси держави, своєю поміркованістю і навіть консерватизмом урівноважує радикальні рішення нижньої палати, яка виражає інтереси регіонів і партій.

Незважаючи на суперечності і складності, які вирували під час обговорення головних положень Основного Закону нашої держави, прийняття Конституції України 28 червня 1996 року сприяло поширенню серед українців усвідомлення державної суверенності та суспільної єдності.

Головні конституційні права

Конституція України створена на власному національному ґрунті, водночас увібрала надбання світової політико-правової думки, загальноновизнані міжнародно-правові стандарти, що засвідчило приналежність нашої держави до сім'ї цивілізованих демократичних країн, її прагнення стати

гідним членом світового співтовариства.

Закріплюючи основи сучасного суспільного і державного устрою, Основний Закон створив конституційний простір для подальшого демократичного і соціального розвитку України.

Поняття прав людини відображає той факт, що за кожною особою визнається певний комплекс природних невід'ємних прав і свобод, які зумовлюються самим фактом існування людини та мають розглядатися як гарантія її гідності.

Для того, щоб усвідомити сутність прав, свобод та обов'язків людини і громадянина, слід звернутися насамперед до самого змісту Конституції України, до тих принципових положень, які в ній закріплені.

Перше, на що варто звернути увагу, це гуманістична спрямованість Конституції. На зміну багаторічному диктату держави, беззастережному пріоритету загальнодержавних інтересів над особистими прийшло нове бачення, суть якого полягає в тому,

що найвищою соціальною цінністю визнана людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека. Отже, людина, її права і свободи проголошені конституційним пріоритетом Української держави. Вони визначають її зміст і спрямованість діяльності. Держава також відповідає перед громадянами за свою діяльність, межі якої визначаються законодавчими актами.

Права людини у Конституції України ґрунтуються на концепції природного права, відповідно до якої права людини не даровані державою, а тільки визнаються нею. Вони є природними і тому – невідчужуваними і непорушними. Водночас в Україні гарантується державний захист прав і свобод громадянина, а також, що

В Конституції знайшли своє вирішення найбільш важливі, принципові, загальні питання, пов'язані з обороною країни – стаття 65 наголошує: «Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є обов'язком громадян України»

дуже важливо, кожен має право самостійно будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень та протиправних посягань.

Основний Закон вперше у вітчизняній історії проголошує принцип невичерпності прав і свобод людини та їхньої нескасованості. Уперше конституційно було закріплено право на життя, а також право на свободу думки і слова, вільне виявлення своїх поглядів і переконань, право збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію. Конституція дарувала право на свободу пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України та право громадян у будь-який час повернутися на Батьківщину.

Тісно пов'язане з правами людини і сучасне розуміння держави, її призначення та функції у демократичному суспільстві. Новою стала сама основоположна конституційна характеристика України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави.

За своєю суттю соціальна держава є владним органом усього суспільства і не може використовуватися в інтересах його частини чи окремих людей. Така держава виконує інтеграційну роль

щодо суспільства і не повинна мати нічого спільного з класовими чи особистими диктатурами.

Здійснення принципу соціальної держави вимагає його оптимального поєднання з принципом правової держави. У Конституції України закріплені найважливіші ознаки-принципи правової держави: верховенство права, поділ державної влади на законодавчу, виконавчу і судову, взаємна відповідальність держави і особи, неприпустимість порушення прав і свобод особи.

Слід наголосити, що суть правової держави не лише у законотворчості громадян. Тому принципу «верховенства закону» недостатньо. Він має бути доповнений принципом правозаконності, який обмежує законодавчу владу і вимагає, щоб закони не порушували невід'ємних прав людини. Без дотримання «принципу правозаконності» закони за певних умов можуть санкціонувати свавілля, тобто можуть мати антиправовий характер. Комплекс прав і свобод людини в цілому відповідає положенням Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та Факультативного протоколу до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, які ратифіковані Україною.

Поєднання в державі вимог щодо дотримання принципів як соціальної, так і правової держави можливе лише тоді, коли діяльність держави відбувається відповідно до правових законів, юридичною базою яких є Конституція. Законодавець, приймаючи нові закони, не може поступитися принципами ні правової, ні соціальної держави, оскільки права і свободи людини й громадянина можуть бути гарантовані лише у разі дотримання вимог соціальної справедливості.

Варто зауважити, що, крім безпосереднього визнання нашої держави суверенною, незалеж-

В Конституції закріплено принцип пріоритетності безпосереднього здійснення влади народом через вибори та референдуми

ною, демократичною, соціальною і правовою, Конституція опосередковано також визнає Україну ще й національною і світською державою.

Національною наша держава є насамперед за походженням. У Конституції України 1996 року втілено ідею створення суверенної, демократичної, самостійної, справедливої і соборної держави – головної мети українського національного руху упродовж багатьох століть.

Світський характер нашої держави в Конституції України визначається теж опосередковано. Так, у статті 35 Основного Закону разом із проголошенням права на свободу світогляду й віросповідання зазначається, що церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа від церкви, і жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова, тобто державна.

Важливим досягненням у втіленні принципу народного суверенітету є закріплення в Конституції України пріоритетності безпосереднього здійснення влади народом (безпосереднього народовладдя, безпосередньої демократії). Закріплення пріоритету безпосереднього народовладдя серед інших видів влади є кро-

ком уперед порівняно з попередніми радянськими конституціями, які надавали перевагу здійсненню державної влади через систему Рад.

Конституція України закріплює найважливіші принципи суспільного ладу країни: гуманізм, суверенність, демократизм, конституційність, законність, політичний, економічний та ідеологічний плюралізм (багатоманітність), рівність громадян, соціальну спрямованість функціонування і розвитку суспільства тощо.

Прогресивне значення має визнання положень Конституції України нормами прямої дії. Це означає, що конституційні приписи впливають на суспільні відносини безпосередньо і не потребують додаткових конкретизуючих, роз'яснювальних, процесуальних актів тощо. Гарантується судовий захист конституційних прав та свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України.

Таким чином, прийняття нової Конституції 28 червня 1996 року знаменувало вступ України у новий етап розвитку в напрямку створення демократичної соціальної правової держави нового гуманістичного типу.

Євгеній СИДОРОВ

ПАМ'ЯТЬ, ВИКАРБУВАНА В МЕТАЛІ

Починаючи з 2002 року, компанія ТОВ «Гарант і партнери» виготовила для військового відомства понад 20 тисяч заохочувальних відзнак та нагород. Це добре відомий на ринку України виробник нагородної та сувенірної продукції. Серед замовників — державні установи, волонтерські організації, спортивні товариства і клуби, комерційні підприємства, рекламні агенції. Серед особливих замовлень — спеціальні нагороди бійцям АТО

Нагрудні знаки: «Ветеран війни» (учасник бойових дій), «За вільну Україну. АТО», «Відмінник захисту Вітчизни», «Гвардійський».

Пам'ятні нагрудні знаки: «Захисник України ЗСУ», «Захисник України ВДВ», «Обов'язок виконано з честю. Генштаб ЗСУ» та «Зведений загін Повітряних Сил України», «За оборону Донецького аеропорту», «За оборону Луганського аеропорту».

Медалі: «За участь у бою», «Сильному духом», «Учасник АТО», «За оборону Маріуполя», «За оборону Дебальцевого» сектор С, «Перемога за нами» сектори А, Б, М та С, «За благодійну діяльність», «За бездоганну медичну службу», «За військову доблесть», «Військова розвідка. За вільну Україну», «Учасник бойових дій», «Патріот України» та «Патріотка України», «Авдіївка, промзона. Стояли на смерть».

Медаль —
«Авдіївка,
промзона. Стояли
на смерть»

Медаль —
«Перемога за
нами» сектор А

Медаль —
«Перемога за
нами» сектор М

Медаль —
«Учасник АТО»

Орден: «Патріот України».

Генеральний директор ТОВ «Гарант і партнери» Юрій Альшевський каже, що потреба в таких медалях виникла тому, що нагородити бійця, який скажімо, не є кадровими військовим, а пішов на фронт під час мобілізації, державною нагородою дуже важко, а відомчою — просто неможливо. Бо спочатку необхідно скласти і надати спеціальне подання до штабу. Штаб своєю чергою погоджує список нагороджених з вищим командуванням, усе це триває не один місяць. Тому єдиним способом якомога швидше відзначити бійця за подвиг є нагорода саме таких громадських організацій, — пояснює Юрій Альшевський. — Бійців нагороджують на лінії фронту організації — Об'єднання патріотів «Сильні духом», а також «Побратими України» і «Спілка учасників АТО». Адже чимало людей ідуть захищати державу за переконаннями, ризикуючи життям. Всі мої співробітники слідкують за подіями, які відбуваються на Сході країни. Безперечно, нас вражають дії цих мужніх захисників держави. До мене зверталось багато моїх знайомих, що брали участь в АТО, і саме тому ми вважали за необхідне розробити та виготовити недержавні нагороди для учасників бойових дій. Ці нагороди були розроблені як авторським колективом компанії, так і реальними учасниками бойових дій. Тому дуже важливим є моральне заохочення. Тим більше, що нагорода залишається на все життя.

— Пане Юрію, згадайте перші державні та відомчі нагороди, які виробила компанія для Міністерства оборони України?

— Першою нагородою, яка була розроблена та виготовлена компанією, став нагрудний знак «Бойовий плавець». Історія виникнення цього знака досить цікава. До мене звернулись військовослужбовці одного з бойових підрозділів з метою створення нагрудного знака який відображає специфіку їхньої

військово-професійної діяльності. Ми зібрались разом та розробили макет. Після погодження обох сторін виготовили відзнаку, яка й започаткувала нашу спільну діяльність. Ще у грудні 2012 року відбулося засідання Комісії державних нагород та геральдики, згідно з рішенням якої 35 міністерств та відомств отримали нові емблеми та відомчі заохочувальні відзнаки. Саме в цей час у Міністерстві оборони України наполегливо взялися за створення власних нагород. Авторський колектив компанії розробив дизайн галереї відомчих нагород Міноборони з урахуванням побажань замовника. Це, зокрема, медалі: «За зразкову службу», «Знак пошани», «За військову доблесть», «10 років сумлінної служби», «15 років сумлінної служби», «20 років сумлінної служби», «Ветеран служби».

– Чи є нагорода у вигляді медалі або ордена самодостатньою? Чи варто додавати якісь преференції?

– Тут слід диференціювати рівень кожної нагороди, тобто за який подвиг чи вчинок був нагороджений військовослужбовець. Можна отримати нагороду за сумлінну службу, а можна отримати нагороду за мужність та героїзм, що були проявлені у боях. Звісно, мають бути певні преференції для нагороджених військовослужбовців за активну діяльність у боях.

Нагороди — це еквівалент заслуг, за які їх отримано, тому вони повинні бути гідні цих заслуг, бути предметом гордості нагороджених. Адже і нагорода має бути так само достойною героя, як і герой нагороди. Кожний наш виріб — це ваша заслуга. Ми із задоволенням викарбовуємо в металі емоції і пам'ять для всіх поколінь.

**Генеральний директор
ТОВ «Гарант і партнери»
Юрій Альшевський**

– Багато наших читачів чули про запровадження вашою компанією для силових відомств нових нагород. Яких саме?

– Нещодавно для захисників Авдіївської промзони компанія спеціально виготовила медаль. Бійці сміливо захищають там рідну землю. Це не державна нагорода, але відстоявши ніч під ворожими обстрілами з великокаліберних гармат та мінометів, непогано вранці отримати хоча б такі відзнаки. На аверсі написано: «Авдіївка, промзона». І на реверсі: «Стояли на смерть».

Змінюється символіка орденів і медалей, але й досі вони залишаються найпопулярнішими відзнаками за мужність у бою, старанність у праці, мудрість в управлінні. Зараз авторський колектив компанії ініціював випуск двох орденів. Серед них «Лицарський Хрест України». Його випуск започатковано у січні 2016 року з метою нагородження людей, які брали участь у боях на Сході країни та виявили при цьому мужність, хоробрість та незламність духу. Орден «Лицарський Хрест України» є бойовою недержавною нагородою, призначеною насамперед, для солдатсько-сержантського складу.

Випуск ордена «Бойовий волонтер України — янгол світла та добра» започатковано у січні 2016 року з метою нагородження волонтерів, які проводили волонтерську діяльність у зоні проведення бойових дій.

Записав Вячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ

Міністр оборони України генерал армії України Степан Полторак нагородив військовослужбовців Збройних Сил України, які увійшли до складу підрозділу ЛИТПОЛУКРБРИГ у місті Люблін (Республіка Польща). Українські офіцери одержали відомчі нагороди та відзнаки «За військову доблесть» та «За зразкову службу»

МАРШАЛ, який залишився генералом...

29 червня виповниться 110 років з дня народження генерала армії Івана Черняховського, відомого та прославленого воєначальника, чиїм ім'ям названо головний військовий виш країни – Національний університет оборони України

Життя Івана Даниловича багато разів висіло на волосині: в 30-ті роки дивом не загинув у катівнях НКВС як «ворог народу», в роки війни могли вкоротити віку не лише ворожі кулі, а й «смотрящі» від Сталіна.

Він не боявся вступати в суперечки не лише з ними, а й з вищими начальниками, особливо, коли йшлося про людські життя. Недаремно його любили солдати: ті, кому довелося зустрічатись із командувачем, згадували його як надзвичайно чемного у стосунках з підлеглими, ніхто не чув образливого слова на свою адресу. Йому не судилося в маршальських погонах пройти Красною площею на Параді перемоги на чолі військ 3-го Білоруського фронту, з якими визволяв Білорусію і Литву, а згодом штурмував і рубезі Східної Пруссії: генерал не дожив до перемоги якихось 80 днів.

Він увійшов у підручники історії не лише як один із найталановитіших воєначальників Другої світової війни, а й як найбільш людяний серед них.

«Приховав своє соціальне походження...»

Народився майбутній командувач фронту в червні 1906 року неподалік Умані – у селі Оксанина. В сім'ї, крім Іванка, було ще четверо дітей. Батько працював у місцевого поміщика конюхом, і коли той купив 1914 року садибу в селі Вербова, що на Вінниччині, родина Черняховських теж переїхала туди.

З початком Першої світової війни батька відправили на фронт, де він дістав важку контузію і незабаром повернувся додому. Коли хлопчині виповнилося 13 років, Данило Миколайович захворів на тиф і помер. А за тиждень поховали і матір, тож п'ятеро малолітніх дітей враз осиротіли...

З 1920 року в Іванка розпочалося самостійне життя: він влаштувався робітником у залізничне депо станції Вапнярка, потім працював у Новоросійську. 1924-го вступив до лав Червоної армії, через рік став курсантом Одеського піхотного училища. Потім командував навчальним взводом, батареєю. 1936-го з відзнакою закінчив

військову академію і був призначений начальником штабу танкового батальйону, а за рік – командиром.

До речі, під час навчання до академії надійшов лист, у якому секретар Томашпільського райкому партії Пескид звинувачував Черняховського в тому, що він «приховав своє соціальне походження, видаючи себе за сина бідного селянина». При цьому автор листа вимагав «суворо покарати брехуна і лицеміра, який є ворожим агентом». Звісно, що після таких звинувачень Іван Данилович потрапив у поле зору НКВС, а його життя висіло на волосині. На щастя, на календарі був ще не 1937-й... Черняховський добре запам'ятає все, що йому довелося тоді пережити. І коли з часом од нього вимагали б обмовити свого заступника, він категорично відмовився це робити, знову ризикуючи життям.

Війну підполковник Черняховський зустрів командиром 28-ї танкової дивізії, яка дислокувалася у Прибалтиці. Буквально в перші місяці війни дивізія бере участь в оборонних боях під Шауляєм,

на Західній Двіні, під Сольцями та Новгородом. У цей же час офіцер отримує звання полковника.

Неочікуване призначення

Війна для Черняховського, як і для більшості командирів і бійців Червоної армії, виявилася цілковитою несподіванкою. Звісно, довелося відступати разом з усією армією. Але це був добре спланований, організований відступ, коли дивізія вела оборонні бої, всіляко стримуючи переважającego в живій силі та техніці ворога.

Перші дні війни виявилися для нас надзвичайно трагічними. Це було обумовлено і тим, що окремі генерали й маршали не лише не організували ворогу належну відсіч, а й своєю поведінкою сіяли у військах паніку. А от Черняховський менше ніж за рік був нагороджений двома орденами Червоного Прапора!..

У червні 1942 року його викликають до Москви і призначають командиром 18-го корпусу, що діяв на Воронежському фронті і яким командував генерал Микола Ватутін. А вже в липні – під час засідання військової ради 60-ї армії – просто до зали, де воно проходило, зателефонував Верховний Головнокомандувач. І повідомив, що замість генерал-лейтенанта Антоноука «від сьогодні армією командує генерал Черняховський». Це рішення було викликане тим, що Антоноук не впорався з командуванням...

У вересні 1943 року війська 60-ї розікли стратегічний фронт гітлерівців, вийшовши північніше Києва до Дніпра. За 25 днів вони подолали понад 300 кілометрів і форсували його. До речі, разом зі своїми бійцями – в одному з човнів – був і командарм...

За форсування найбільшої водної артерії України 306 бійців і командирів армії удостоїлися звання Героя Радянського Союзу. Серед них був і Черняховський. У поданні на присвоєння чергового військового звання командувач фронту Георгій Жуков, який, як відомо, був досить скупим на похвалу підлеглих, навесні 1944-го писав: «За своїми знаннями і умінням керувати військами командувач 60-ї армії генерал-лейтенант Черняховський цілком заслуговує звання генерал-полковник. У порівнянні з Москаленком, Гречком і Рибалком стоїть набагато вище. Просимо присвоїти тов. Черняховському звання генерал-полковника». А через кілька місяців – 28 червня 1944 року – командарм отримує звання генерала армії.

18 лютого 1945 року автомобіль генерала потрапив під артобстріл, він був смертельно поранений...

В газеті «Червона зірка», яка мала вийти друком 19 лютого, вже було набране повідомлення про присвоєння Івану Даниловичу звання маршала Радянського Союзу. Позаяк це звання по-

Генералу Черняховському не судилося в маршальських погонах пройти на Параді перемоги на чолі військ 3-го Білоруського фронту, з якими визволяв Білорусію і Литву, а згодом штурмував і рубежі Східної Пруссії: генерал не дожив до перемоги 80 днів

смертно не присвоювалося, за вказівкою Сталіна його зняли з друку. За словами Олега Черняховського, його мати навіть бачила кітель з маршальськими погонами, який приносили батькові для примірки. Є інформація і про те, що прізвище генерала армії було внесене до списків тих, кого Сталін планував нагородити орденом Перемоги. А таких виявилося не так уже й багато...

Сергій ЗЯТЬЄВ

СТРАТЕГІЧНА ЗБРОЯ «УКРОПУ»

Прямуючи повз заклад з креативно-кумедною вивіскою «Годуємо з 9.00 до 21.00. Після двадцять першої – їсти зась! Москалям та перевертням вхід заборонено», над яким майорів синьо-жовтий прапор, не зміг не зайти

Затишне приміщення під назвою «УКРОП» очікуванням цілком відповідало: букетики свіжого кропу замість квітів прикрашали кожен столик. Єдине, що викликало питання, то це картини із зображенням гольфістів. Вони були всюди. Хазяїн кафе Віктор Гладкий відразу «розставив всі крапки над «і».

– До початку кримських подій теперішній «УКРОП» успішно виконував функцію місця зустрічі членів Запорізького гольф-клубу, представником якого є і я, – пояснив Віктор. – Змагання

з гольфу проводяться в багатьох країнах світу, зокрема і в Росії. За сезон я відвідував 3-4 турніри у Москві. Зрозуміло, що мав там багато друзів. Так само й вони із задоволенням бували в мене, багато часу просиджуючи у моєму кафе. Аж допоки раптом не з'ясувалося, що ми – вороги!

Тоді вони почали називати мене «укропом», а я й не заперечував. Так, я – УКРОП!!! Більше того, зробив плакат, сфотографувавшись із кропом. Запропонував щось таке зробити і своїм російським товаришам. Та сфотографуватися на тлі надпису з лаконічним словом, яким навіть колишній міністр закордонних справ України охарактеризував лідера сусідньої держави, їм духу забракло!

Поступово став і своїх співробітників називати «укропчиками». Так виникла ідея перейменувати і заклад на «УКРОП», – продовжує Віктор. – Наш колектив відправляє посилену допомогу в зону АТО. Це сало різних видів і всілякі паштети. Тисячний з моменту початку наших регулярних передач бійцям АТО шматочок сала ми виклали на продаж в одній із соцмереж. Такого успіху я не очікував. Невеликий шматок підскочив у ціні від 100 до 2200 грн. З цієї на-

–Я хочу, щоб хлопці, які сьогодні захищають наше з вами мирне життя, смачно їли. Щоб у них на передовій усе це було!

годи ми зробили невеличке свято, запросили військових із тих, хто в той час був у нашому місті. А волонтери переконали нас у тому, що ховатися більше не треба: «Ми – УКРОПИ! І ми постачаємо нашій армії сало!».

Сьогодні без вдаваної скромності я можу сказати, що на це сало для бійців іде вся моя зарплата, весь прибуток фірми, всі премії, які могли бути у співробітників, усі чайові. І це не наказ боса, це – виважене рішення всього колективу. Співробітники не лише беруть участь у виробництві сала для відправки, паштетів. Ми створили коптільню, яка не має аналогів у країні. В ній ми і готуємо продукт до транспортування, – сказав майстер коптільної справи.

Тут офіціантка принесла патріотично оформлену нарізку сала від шеф-кухаря. Там був і сальний паштет в тертому шоколаді, який в народі називають «українським снікерсом». Вже не словами переконавши, що продукти відмінної якості, Віктор продовжив розповідь. І пояснив, чому сало стало об'єктом такої надмірної уваги: «По-перше – смачний продукт! А по-друге, якщо пригадати історію, то приблизно понад 6 тис. років до н.е. зустрічається перший опис сала. Вже під час будівництва єгипетських пірамід розуміли, що для того, аби нагодувати силу-силенну робітників, потрібен енергетичний продукт. Це сало й хліб. Знав це і Олександр Македонський. Для того щоб солдати не голодували у тривалих походах, наказував вести слідом за військом стада тварин. І у кожного вояка був у кишені шматочок сала.

В коротких перервах між боями воїни мали змогу легко й швидко підкріпитися. Кращого продукту для захисників і нині годі шукати.

Проте працювати із салом легко лише на перший погляд. А все тому, що немає однакових шматків ні щодо товщини, ні за структурою. Всі свині, кабани – різні, і годують їх по-різному. Тому завжди доводиться коригувати процес приготування. Купуючи сало на ринку, неодмінно куштуйте його. Щоб, боронь Боже, не придбати

неякісний продукт. Шматки намагаюся вибирати без прошарків, цілковито білого кольору, застовшки в три пальці. Потім сало, не жаліючи солі, потрібно обсипати з кожного боку шаром не менше сантиметра. В жодному разі не додавати ніяких спецій. І не менше ніж 10-14 днів протримати в такому стані. Після чого маємо так званий напівфабрикат. Хоча й такий продукт вже можна споживати, та для кращого його транспортування я надаю перевагу копченню. Тут не обійтися без згаданої раніше копильні. Ми називаємо її сальним колайдером. Пристрій не менш важливий, ніж його адронний аналог. І за якість готової продукції я ручаюсь, адже серед дегустаторів і мій семирічний син. Тепер залишилося лише герметично запакувати її для транспортування...

Тут пролунав дзвінок. Після короткої телефонної розмови Віктор сказав, що щойно спілкувався з комбатом із передової. «Петровичу, спасибі за снікерс!» – подякував той за смачну під-

тримку армії. І радість засяяла на обличчі Петровича від того, що чергова партія його найенергетичнішого продукту доставлена за призначенням.

– Я хочу, щоб хлопці, які сьогодні захищають наше з вами мирне життя, смачно їли. Щоб у них на передовій все це було! – з неприхованою гордістю за свою працю, яку високо цінують бійці на фронті, підсумував Віктор. – До речі, салом (його приготуванням і збереженням) я почав цікавитись і займатись тільки через АТО. Першим поставленим завданням було зробити такий продукт, котрий за температури 36-38 градусів не псувався б. Завдання було виконане протягом двох тижнів. І ось вже не один місяць наше сало на озброєнні української армії. Завдяки небайдужим і щирим людям сало-трафік налагоджений та працює, як годинник. Во-

лонтери, які доправляють наші посилки с переробленим салом у зону АТО, коли їдуть до нас, везуть свіже, іноді солоне сало. І такі передачі ми отримуємо із багатьох областей України. Трапля-

ється, що люди, виявляючи бажання взяти участь у шляхетній справі, пропонують посилену фінансову допомогу. Але я грошей не беру, всі продукти купую за власний кошт. А як маєте бажання допомогти – приносьте сало в «УКРОП»!!!

Долучився до гарної справи і я – придбав шматочок фірмового копченого сала. Направду кажучи, обійшлося недешево – 130 грн за кіло. Та Віктор запевнив, що два такі ж шматки, як купив я, відправить хлопцям на фронт. А в тому, що так воно й буде, в мене немає жодних сумнівів!

Олег ЛОКТЕВ

СЛУХАЙ

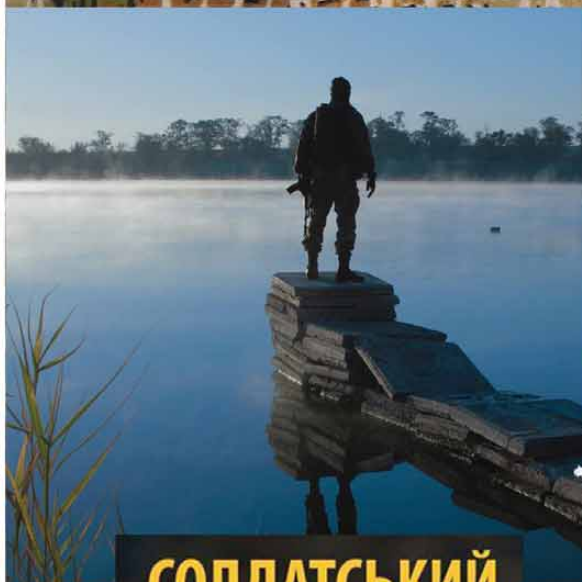
ВІЙСЬКОВЕ РАДІО

ВІЙСЬКОВЕ РАДІО
ПОІНФОРМУВАТИ
ПОЧУТИ
ПІДТРИМАТИ

«ПЕРЕДАЮ ПРИВІТ ВСІМ МУЖИКАМ З 25-КИ!
ЧЕКАЙТЕ, «ЄНОТ» СКОРО ЗНОВУ БУДЕ З ВАМИ!»

ПРИВІТАЙТЕ СВОЇХ НА ВІЙСЬКОВОМУ РАДІО:
«ПРИВІТ В АТО» / ЩОП'ЯТНИЦІ / 13:00 - 14:00 / ARMY-FM@UKR.NET

РОТА ПІДЙОМ

НОВЕ РАНКОВЕ ШОУ
07:00 - 10:00

ПРАЦЮЄМО В ТЕСТОВОМУ РЕЖИМІ НА
SVOERADIO.COM/LISTEN/ARM-YA-FM

ТЕХНІКА ВІЙНИ

ЩОВІВТОРКА / 18:30

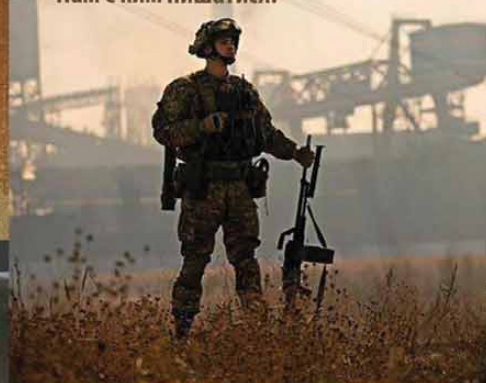
СОЛДАТСЬКИЙ ЗАПИСНИК

ЧТ / 19:00
ПН / 19:00

ПОВТОР

ГЕРОЇ СУЧАСНОСТІ

Нам є ким пишатися!

ГЕРОЇ СУЧАСНОСТІ

з Іриною Сампан

ЩОП'ЯТНИЦІ / 18:00-19:00

ПРАЦЮЄМО В ТЕСТОВОМУ РЕЖИМІ НА
SVOERADIO.COM/LISTEN/ARM-YA-FM

(044) 454-40-90
(066) 380-60-36
(068) 361-15-61

ARMY-FM@UKR.NET

ВІЙСЬКОВЕ РАДІО

КРАМАТОРСЬК
БАХМУТ
КОСТЯНТИНІВКА
ПОКРОВСЬК

105,3

МГц

<http://svoeradio.com>

<http://tunein.com>

Формений одяг для української армії

ТОВ «Торнадо» засноване у 1994 році і спеціалізується на виробництві форменого одягу, а також засобів індивідуального захисту для силових відомств України.

При розробці враховуються всі тенденції на ринку армійської форми, особливу увагу приділено функціональності, зовнішньому вигляду і комфорту. Костюми забезпечені великою кількістю кишень. Тканина має експлуатаційні характеристики – вони зносостійкі.

В офісі компанії постійно діє виставка зразків продукції, представники якої завжди проконсультують клієнта з питань серійної продукції, ознайомлять з новими зразками обмундирування і спорядження для ЗСУ.

- Костюм камуфльований «Комбат», «Multicam»
- Костюм камуфльований «Комбат», «A - Tacs AU»
- Костюм «Горка», «Multicam»
- Розвантажувальні системи, підсумки, аптечки
- Ремені брючні, тактичні
- Головні убори
- Натільна білизна
- Шеврони, фурнітура
- Спорядження різне

